

Dokumenttyp	Handlingsprogram
Dokumentansvarig	Miljö- och byggnämnden
Upprättad	MOB 2022-09-15 § 146
Antagen	Kf 2022-11-14, § 168
Senast reviderad	MOB 2022-09-15 § 146
Dokumentet gäller för	Kiruna kommun

Handlingsprogram för Kiruna kommun

**För räddningstjänst och förebyggande verksamhet
enligt Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.**

År: 2022-2024

Innehåll

1	Inledning	4
2	Beskrivning av kommunen	5
2.1	Trafik	6
2.2	Kiruna kommun i framtiden	7
3	Styrning av skydd mot olyckor	8
4	Risker	9
4.1	Övergripande	9
4.1.1	Höjd beredskap och extra ordinära händelser	13
4.2	Brand i byggnad.....	15
4.3	Brand utomhus.....	16
4.4	Trafikolycka	16
4.5	Olycka med farliga ämnen.....	17
4.6	Naturolycka	18
4.6.1	Översvämning av vattendrag	18
4.6.2	Lavin.....	19
4.6.3	Seismiska händelser	19
4.7	Drunkning	20
4.8	Flygolyckor	20
4.9	Kiruna kommuns riskbild i framtiden.....	21
5	Värdering	22
6	Mål	23
6.1	Övergripande	23
6.2	Räddningsinsats	24
6.3	Förebyggande verksamhet	25
6.4	Utbildning/övning.....	26
7	Förebyggande förmåga och verksamhet.....	27
7.1	Tillsyn	27
7.2	Stöd till den enskilde	27
7.3	Rengöring och brandskyddskontroll.....	27
7.3.1	Egensotning.....	28
7.4	Övriga förebyggande åtgärder	28
8	Räddningstjänst förmåga och verksamhet	29
8.1	Övergripande beskrivning	29
8.1.1	Tillgång till resurser inom kommunen	29
8.1.2	Tillgång till resurser i samverkan med andra kommuner	32

8.1.3	Alarmering av räddningsorganet	32
8.1.4	Brandvattenförsörjning.....	32
8.1.5	Tid ifrån att larmet inkommer till 112 till att första kommunala räddningsresurs når samtliga delar av kommunen	32
8.1.6	Överlåtande åt annan att vidta inledande begränsade åtgärder.....	33
8.1.7	Samverkan med andra aktörer.....	33
8.1.8	Varning och information till allmänheten	34
8.2	Beskrivning av förmåga per olyckstyp.....	35
8.2.1	Brand i byggnad	35
8.2.2	Brand utomhus.....	37
8.2.3	Trafikolycka.....	38
8.2.4	Olycka med farliga ämnen	39
8.2.5	Naturolycka	41
8.2.6	Drunkning	42
8.2.7	Flygolycka.....	43
8.3	Ledning i räddningstjänsten	43
8.3.1	Övergripande ledning.....	46
8.3.1.2	Vakthavande räddningschef.....	47
8.3.2	Förstärkning av ledning	48
8.3.3	Tider från larm till ledning.....	49
8.3.4	Skadeområdesnära ledningsarbete.....	49
8.4	Samtidiga och omfattande räddningsinsatser.....	50
8.5	Räddningstjänst under höjd beredskap	50
8.6	Uppföljning, utvärdering och lärande	51
9	Referenser	52

1 Inledning

Dokumentet utgör handlingsprogram enligt 3 kap. 3 § och 8 § i lagen om skydd mot olyckor och är utformat efter rekommendationer från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Handlingsprogrammet omfattar operativ räddningstjänst och olycksförebyggande verksamhet i Kiruna kommun.

2 Beskrivning av kommunen

Kiruna kommun är ett geografiskt stort område utbrett över 20 553 kvadratkilometer varav 19 163 land och 1390 vatten [1], se Figur 1, där samiska, finska och meänkieli utgör de tre största minoritetsspråken [2]. I Kirunas tätort pågår just nu en omfattande stadsflytt med ett flertal nybyggnationer i form av bostadshus, skola, kulturhus, hotell och aktivitetscenter. I slutet av år 2021 bodde 22 555 personer i kommunen [3]. Under samma tid var cirka 21% av befolkningen över 65 år [4]. År 2019 bodde cirka 88% av invånarna i tätorten Kiruna och resterande fördelade över ett 50-tal byar [1].

Figur 1. Bilden visar Kiruna kommuns geografiska område och är hämtad från Kiruna kommuns hemsida [5].

Midnattssol förekommer under 50 sommarkvällen, från slutet av maj till mitten av juli går solen aldrig ner under horisontlinjen [2]. Sommaren i kommunen varar i snitt 69 dagar, medan vintern varar i snitt 194 dagar [6]. Kommunen består främst av skogsmark i öster och av högfjällsterräng i väster. Högst är Kebnekaisemassivet som ligger på ungefär 2096 meter över havet [7].

Kiruna har ett subarktiskt klimat vilket betyder att stora lokala variationer i klimatet förekommer [8]. I centralorten Kiruna underskrider temperaturen sällan minus 20 °C på vintern medan Jukkasjärvi som ligger vid Torneälvens dalgång cirka två mil öster om Kiruna ofta har kallare temperatur än minus 30 °C under samma tid. Från centralorten är det cirka 13 mil till turistorten Riksgränsen där nederbörden är kraftig [8]. Mellan Kiruna och Riksgränsen, cirka tre mil innan Riksgränsen finns Abisko, Sveriges nederbördsfattigaste plats. Snön stannar normalt på backen från slutet av oktober till slutet av maj [9].

Näringslivet i kommunen domineras av gruvverksamhet, rymdindustri och turism. Svenska Gruvjätten LKAB har en underjordsgruva för järnmalmproduktion i staden Kiruna. Dagbrott för järnmalm och dolomit finns i byarna Svappavaara och Masugnsbyn cirka tio mil från centralorten. Det innebär tunga lastbilstransporter inom kommunen. I framtiden förväntas gruvdriften påverka delar av den nuvarande staden som ska flyttas till och med år 2032 [10]. Stadskärnan byggs upp ca 500 meter från Europavägen E10 [11].

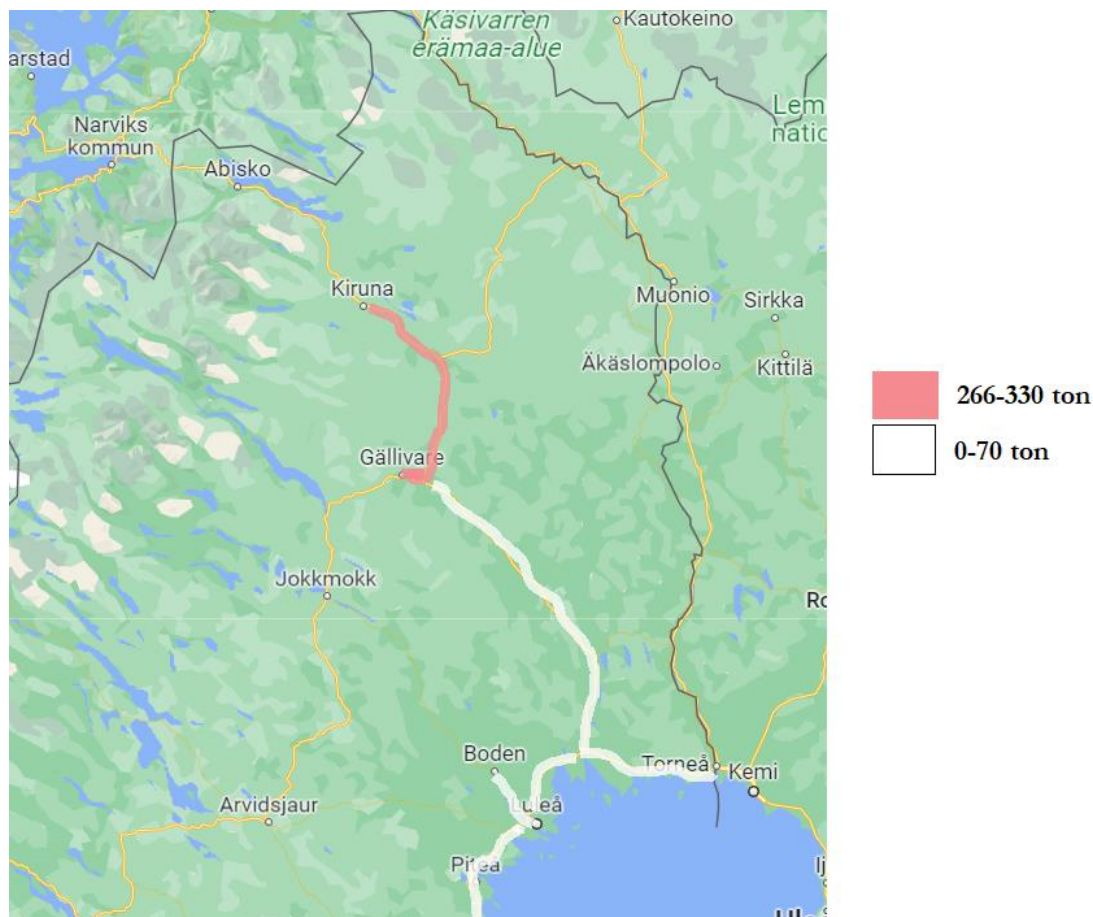
Esrang Space center är ett rymdcenter beläget fyra mil från centralorten. Där sänder Swedish Space Corporation, SSC, upp sondraketer och stratosfäriska ballonger i forskningssyfte [12].

Turismen i Kiruna är störst under sommarperioden juni-augusti. Under 2021 registrerades 519 862 övernattningar på hotell, vandrarhem eller andra bostäder för turister i Malmfälten, Kiruna och Gällivare kommuner [13]. Vinterturismen är också stor i kommunen då personer från hela världen kommer för att uppleva skidåkning, slädturer, norrsken och ishotellet. Turistsäsongerna lockar också ett flertal säsongsarbetare.

I kommunen finns också areella näringsformer som renskötsel och skogsbruk.

2.1 Trafik

E10 går från nordväst till sydöst genom kommunen, lika så malmbanan. I kommunens riskanalys från 2019 står att mängden tunga transporter och transporter med farligt gods som trafikerar järnvägen sker i en stor omfattning som är unik i Sverige [14]. I en kartläggning av transporter med farligt gods av MSB från 2006 var också bilvägen E10 mellan Kiruna och Gällivare Sveriges tyngst belastade sträcka av transporter med explosivt gods [15], se Figur 2

Figur 2. Bilden visar belastningen av transporter med explosivt material mellan Kiruna och Gällivare och är baserad på en kartläggning från 2006 [15].

Malmbanan trafikeras av regiontåg, containertåg och malmtåg som fraktar miljontals ton järnmalm per år [16].

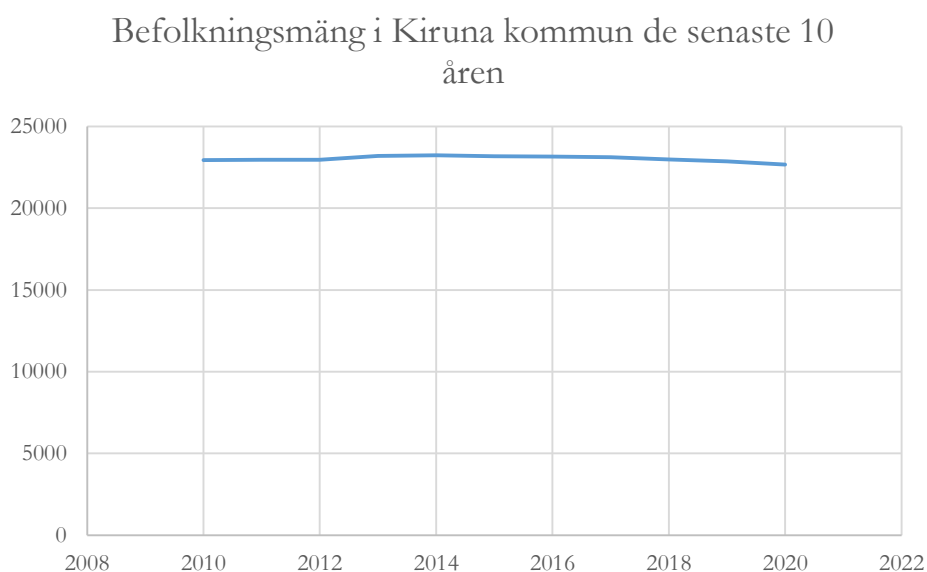
Både malmbanan och bilvägen mellan Kiruna och Riksgränsen är känsliga för stora snömassor och är avstängda ett flertal dagar per år.

Ungefär nio kilometer utanför centralorten finns en flygplats. Under 2020 landade totalt 1262 plan på Kiruna flygplats med sammanlagt 110 432 passagerare [17].

Även utanför centralorten är luftrummet trafikerat. I kommunen finns ett flertal företag som erbjuder helikopterflygning. Populära flygtjänster inkluderar sight seeing, heliski, jaktresor och fiskeresor. Helikopterföretagen är mestadels privata aktörer med varierande flygerfarenhet. Militären håller också övningar med lufttransport i kommunens fjällområde.

2.2 Kiruna kommun i framtiden

Befolkningsmängden i Kiruna kommun har minskat de senaste åren. Mellan 2010 och 2020 har befolkningen minskat med ungefär 1,2% [4], se Figur 3.

Figur 3. Diagrammet visar befolkningens mängd i Kiruna, mätt 31 december varje år, mellan åren 2010 och 2020 data är hämtad från statistiska centralbyrån [1].

Enligt SMHI beräknas medeltemperaturen i Norrbottens län öka med cirka 1 °C till år 2050 [18]. Klimatförändringarna kan innebära ökade risker för naturrelaterade olyckor som översvämning och skogsbränder, det kan medföra omfattande skador på egendom och infrastruktur.

Gruvindustrin expanderar och i framtiden planeras mer avancerad brytning på fler ställen i kommunen. Utöver riskerna som gruvbrytning utgör innebär det också mer import och export kopplat till verksamheten och därmed också mer trafik på vägar och järnväg.

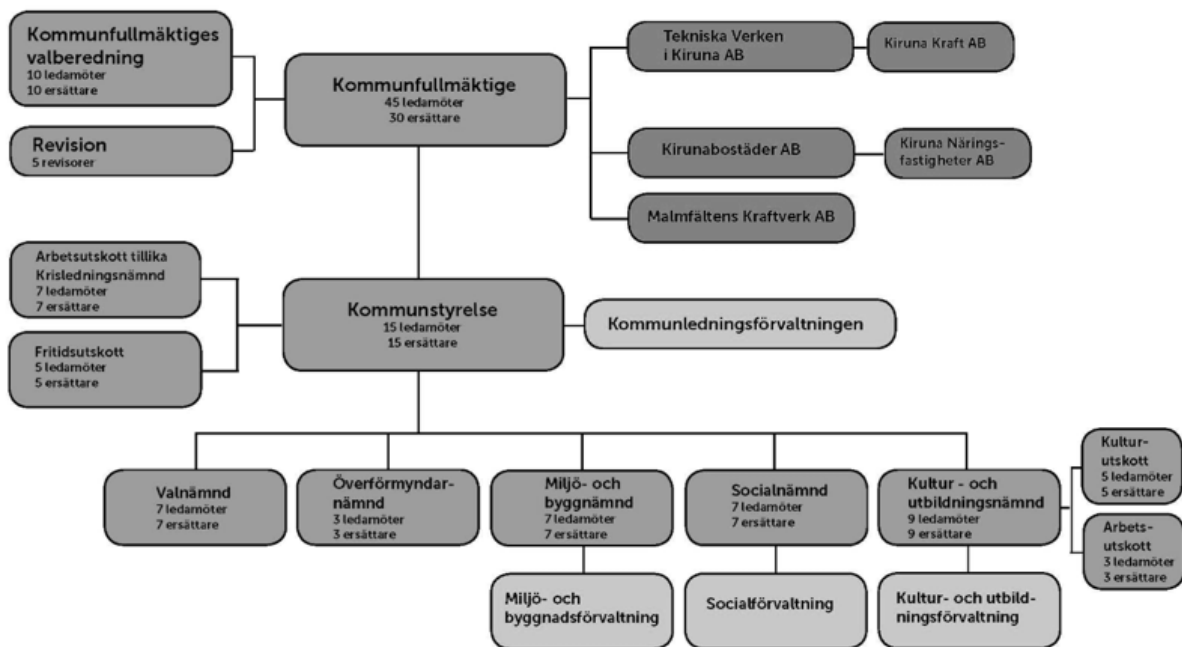
Turismen har i flera år ökat i kommunen med rekordår 2019, prognosen tyder på en fortsatt ökning i takt med intresset för friluftsliv och natur [19].

3 Styrning av skydd mot olyckor

Handlingsprogrammet utgör en övergripande plan för trygghet och säkerhet i Kiruna kommun, det fastställdes datum av titel på person. Revidering utfördes datum av titel på person.

I Kiruna kommun är det Miljö- och byggnämnden som ansvarar för att lag och föreskrifter enligt Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) och Lagen (2010:1011) om brandfarlig och explosiv vara (LBE) efterlevs [5]. Miljö- och byggnämnden fullgör kommunens uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet, byggväsendet samt verkar som trafiknämnd och räddningsnämnd [20]. I vissa frågor har nämnden delegerat tjänstepersoner vid räddningstjänsten att fatta beslut på deras vägnar. Bland annat utför tillsynsför rättare på räddningstjänsten tillsyn över efterlevnaden av lagen om skydd mot olyckor och lagen om brandfarlig och explosiv vara [21].

Nämnden har ansvar för att förebygga bränder, trafikolyckor, drunkningar, utsläpp av farliga ämnen och brandvattenförsörjning. Kommunens organisationsplan visas i Figur 4.

Figur 4. Bilden visar Kiruna kommuns organisationsplan och är hämtad från kommunens hemsida [20].

Verksamhetsmålen följs upp årligen med hjälp av statistik, samtal och analys av måluppfyllnad [21].

4 Risker

I kapitlet redovisas kommunens riskanalys enligt LSO. Riskanalysen utgör också ett underlag till verksamhetsplaneringen.

4.1 Övergripande

De lokala förutsättningarna tillsammans med olycksfrekvensen och dess konsekvenser skapar en överblick av riskbilden i Kiruna kommun. De tre riskfaktorer som utmärkt sig mest i statistiken gällande räddningsinsatser enligt LSO är;

- Det utmanande klimatet
- De tunga industrierna
- Den vidsträckta terrängen

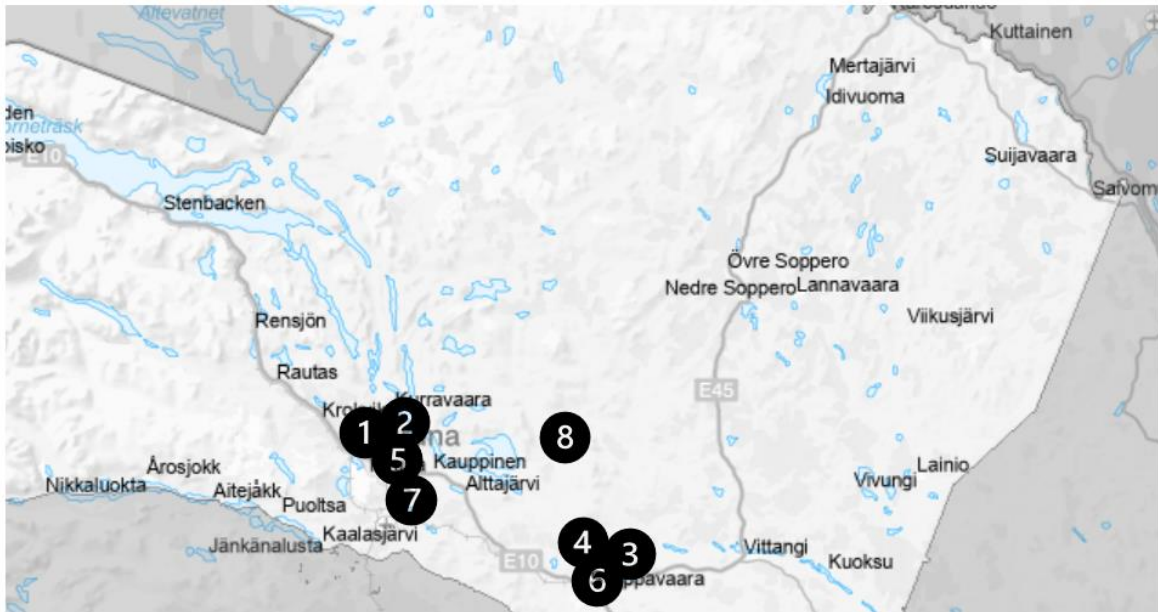
Klimatet varierar över hela kommunen och kan vara svårt att förutspå. Under vintern kan det snabbt bli väldigt kallt vilket föranleder exempelvis blixthalka på vägarna och ojämn frysning på sjöarna. Snabba väderväxlingar innebär en risk för invånare i Kiruna kommun då de går att koppla till exempelvis högre lavinrisk [22] [23]. Klimatet försvårar för räddningspersonal under insats, i vissa väderlägen är det inte möjligt för heltid- och deltidstyrkorna att ta sig till alla platser. På sommaren föreligger risk för skogsbränder på flera håll i kommunen.

Industriverksamheten orsakar ett flertal av de större olyckor som inträffar i kommunen. Sådana typer av insatser ställer krav på räddningstjänstens förmåga att skala upp organisationen. I kommunen finns olika typer av riskanläggningar; anläggningar som omfattas av sevesolagstiftningen enligt Sevesolagen (1999:381), farliga verksamheter som faller in under Lag (2003:778) om skydd mot olyckor 2 kap 4 § samt riskanläggningar med utvinningsavfall. Gemensamt för dessa är att verksamhetsutövaren måste vidta extra säkerhetsåtgärder. Aktuella anläggningar och deras placering visas i Tabell 1 samt Figur 5.

Tabell 1. Tabellen visar riskanläggningar i Kiruna kommun.

Anläggning	Klassning
1. LKAB Kimit AB, Kirunavaara	Seveso klass högre, Farlig verksamhet
2. LKAB KUJ, Kirunavaara	Seveso klass högre, Farlig verksamhet
3. LKAB Svappavaara	Seveso klass högre, Farlig verksamhet
4. LKAB Mertainen	Seveso klass lägre, Farlig verksamhet
5. LKAB Dammanläggning, Kiruna	Anläggning utvinningsavfall
6. LKAB Dammanläggning, Svappavaara	Anläggning utvinningsavfall
7. Kiruna flygplats	Farlig verksamhet
8. Esrange Space Center	Farlig verksamhet

Anläggningarna är placerade enligt Figur 5.

Figur 5. Bilden visar placering av farliga anläggningar i Kiruna kommun.

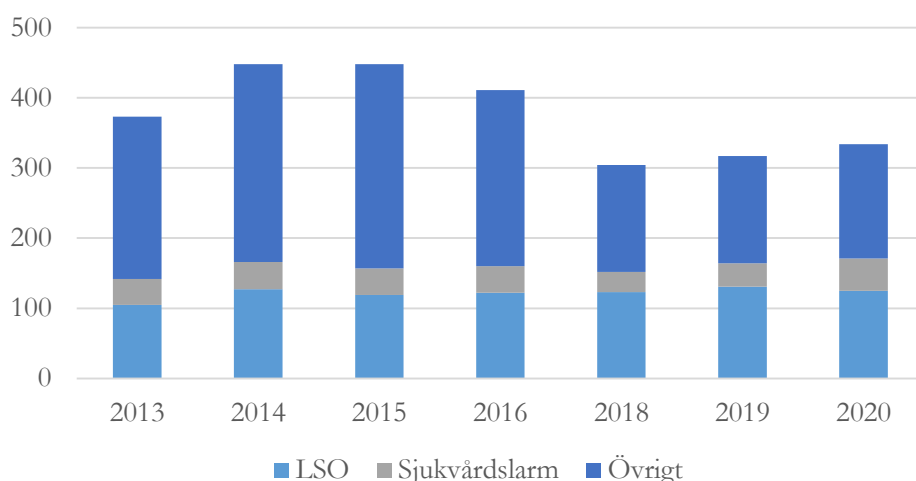
Den vidsträckta terrängen skapar svårigheter för räddningspersonal att nå ut till alla delar i kommunen. Närmaste sjukhus med kirurgi och BB ligger cirka tolv mil från centralorten där stora delar av vägsträckan är utan mitträcke. Långa körsträckor på små vägar kombinerat med växlande klimat och tung trafik gör trafikolyckor till den vanligaste olyckstypen i Kiruna.

På grund av de långa avstånden färdas också godsbilar och ofta godståg fullastade och fulltankade på vägarna. Bränsletankar och transporter med andra farliga ämnen utgör en risk för ett flertal olika naturvärden som vattenskyddsområden. Stora delar av Kiruna kommun består av skyddad natur [24]. Ett exempel är det dricksvatten som levereras till kommunen, vilket tas från sjöar eller vattendrag (ytvattentäkter) eller ur brunnar i jord eller berg (grundvattentäkter) [25].

Utöver de yttre faktorerna finns också sociala riskområden. Kiruna kommun går mot en åldrande befolkning, framför allt i byarna där rekrytering av räddningspersonal har blivit svårare.

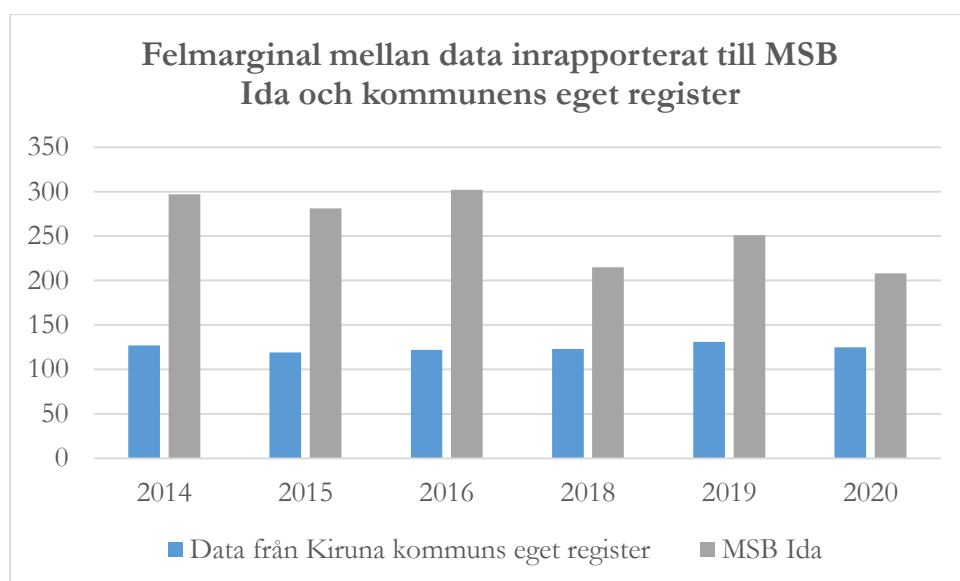
Under tiden mellan 2013 och 2020 har Räddningstjänsten Kiruna i snitt 376 utryckningar per år, av dem är ungefär 32% händelser enligt LSO. I Figur 6 redovisas fördelningen mellan räddningsinsatser enligt LSO, sjukvårdslarm och övriga räddningsinsatser.

Larmstatistik Kiruna 2013-2020

Figur 6. Diagrammet redovisar fördelningen mellan räddningsinsatser i Kiruna kommun mellan 2013 och 2020 och är hämtad från Kiruna kommuns egen statistik. Underlag saknas för år 2017 då kommunen bytte det operativa och administrativa systemet. [26]

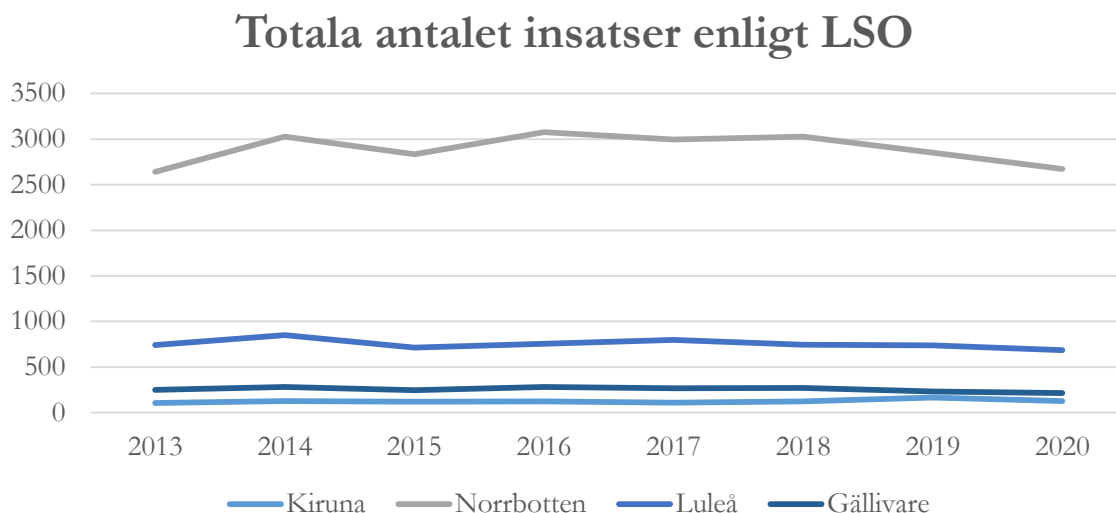
Det finns dock vissa osäkerheter i det statistiska underlaget. Jämför man med statistik som inrapporterats till MSB:s statistikdatabas Ida under samma tid finns en stor differens mellan antalet olyckor enligt LSO, se Figur 7.

Figur 7. Diagrammet visar skillnaden mellan händelser enligt LSO som rapporterats in till MSB:s statistikdatabas och de händelser som finns registrerade i kommunens eget system [27] [28].

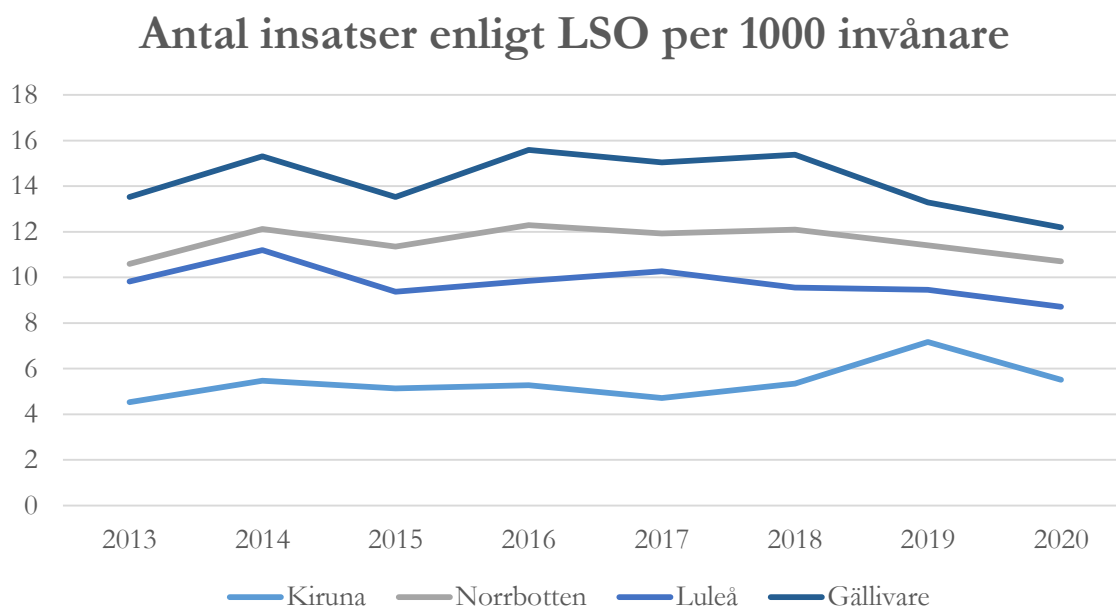
Felmarginalen minskar med tiden. Men informationen visar på helt olika trender, enligt statistik från MSB minskar antalet insatser från 2014 till 2020 och enligt statistik från kommunen är antalet insatser relativt konstant under samma period. Felkällan kan vara brister vid rapportering till MSB där även mindre händelser som inte uppfyller kriterier för räddningstjänst inkluderats i statistiken. I fortsatta analyser kommer statistik från Kiruna kommuns eget system att användas i första hand. Statistik från andra kommuner är hämtad från MSB Ida.

Jämför man antalet räddningsinsatser enligt LSO med Norrbotten och städer i närområdet ligger Kiruna kommun lägre än snittet, se Figur 8.

Figur 8. Diagrammet visar antalet räddningsinsatser enligt LSO i Kiruna kommun i jämförelse med Luleå kommun, Gällivare kommun och Norrbotten i helhet. Referenskommunernas statistik hämtas från MSB IDA och Kiruna kommuns statistik baseras på lokala register. [27] [28]

Jämför man i stället antalet insatser per 1000 invånare är inte skillnaden lika stor, se Figur 9.

Figur 9. Diagrammet visar antalet räddningsinsatser enligt LSO per 1000 invånare i Kiruna kommun i jämförelse med Luleå kommun, Gällivare kommun och Norrbotten i helhet. Referenskommunernas statistik hämtas från MSB IDA och Kiruna kommuns statistik baseras på lokala register [24] [25].

Av de olyckor som inträffat i Kiruna kommun enligt Figur 6 ungefär 37% trafikolyckor 23% brand eller brandtillbud i byggnader samt 22% brand eller brandtillbud ej i byggnad. De stora skillnaderna kan bero på felrapportering till MSBs statistikdatabas i likhet med den som finns för Kiruna kommun och redovisas i Figur 7.

4.1.1 Höjd beredskap och extra ordinära händelser

Lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extra ordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (SFS) ställer krav på att det ska finnas en krisledningsnämnd, som kan fatta beslut om att överta hela eller delar av kommunens verksamheter vid behov under en extraordinär händelse.

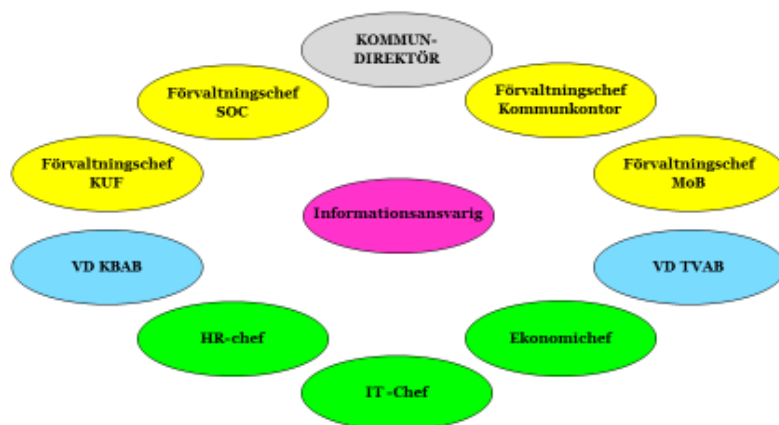
I händelse av en kris eller extraordinär händelse i Kiruna kommun, där verksamheten själv inte kan hantera händelsen kan ledningen övergå till kommunens strategiska ledningsgrupp (SLG), vilken då utgör kommunens *krisledningsgrupp* [29]

Krisledningsgrupp (SLG+) är förstärkt med informationsansvarig och dess organisation kan beroende på händelsens/krisens karaktär och omfattning vid behov kompletteras med ytterligare specifik kompetens och resurspersoner för adekvat kunskapsförmåga, till exempel räddningschef, säkerhetschef eller kommunjurist. Kommundirektören beslutar om aktivering av samt omfattning av krisledningsgrupp och dess bemanning med hänsyn till aktuell händelse/kris [29].

Kommunens krisledningsgrupp redovisas i Figur 10 (SLG+) utgörs av;

- Kommunchef
- Biträdande kommunchef
- Förvaltningschefer för Miljö- och byggnads-, Social-, Kultur- och utbildningsförvaltningen
- Verkställande direktörer för Tekniska verken AB
- Verkställande direktörer för Kirunabostäder AB
- Kommunens ekonomi-, -IT och personal(HR)chefer.

Krisledningsgrupp (SLG+) Kiruna kommun

SLH 20190202

Figur 10. Figuren visar kommunens krisledningsgrupp (SLG+)

Krisledningsgruppen (SLG+) samråder kontinuerligt med krisledningsnämnden se Figur 4 för eventuellt beslut om huruvida Krisledningsnämnden ska aktiveras. [29].

Krisledningsnämnden utgörs av *kommunstyrelsens arbetsutskott*, omfattande:

- Kommunstyrelsens ordförande

- Kommunstyrelsens vice ordförande samt sju utskottsledamöter

I Kiruna kommuns risk- och sårbarhetsanalys från 2019 identifieras och analyseras tretton risker som bedöms ha stor relevans för de lokala förutsättningarna i kommunen [14], se Tabell 2. Färgkoderna grön, gul och röd visar vilka risker som kan tolereras (grön), bör åtgärdas (gul) och ska åtgärdas (röd).

Tabell 2. Tabellen visar de vanligaste riskerna i Kiruna kommun och dess allvarlighetsgrad och är hämtad från Kiruna kommuns risk- och sårbarhetsanalys från 2019 [14].

Händelse	Sannolikhet	Konsekvens	Riskvärdering
<i>Pandemi</i>	1	4	
<i>Elavbrott</i>	3	4	
<i>Avbrott i dammkommunikationer</i>	5	3	
<i>Kontaminerat dricksvatten</i>	3	3	
<i>Isstorm</i>	2	4	
<i>Översvämningar i Kiruna stad</i>	2	3	
<i>Extrem kyla under längre tid</i>	4	3	
<i>Kärnkraftolycka</i>	1	5	
<i>Tågolycka med passagerartåg</i>	2	4	
<i>Brand i fjällhotell</i>	2	4	
<i>Brand i ort under jord</i>	4	3	
<i>Smittspridning via centralkök</i>	2	3	
<i>Pågående dödligt våld</i>	3	4	

Ingen av riskerna som identifierats i analysen är tolerabel och ska eller bör därför hanteras. Risk- och sårbarhetsanalysen uppdateras varje mandatperiod.

4.2 Brand i byggnad

Brand i byggnad utgör en av de tre vanligaste olyckorna enligt LSO i kommunen och under de senaste tio åren har i snitt 29 olyckor av typen brand i byggnad per år rapporterats i Kiruna kommun, se Figur 11.

Figur 11. Diagrammet visar antalet insatser av typen "Brand i byggnad" som inträffat mellan åren 2010 och 2020. Statistiken baseras på data från MSB IDA [24].

Det innebär ett snitt på 1,26 olyckor per 1000 invånare vilket ligger högre än det för hela Sverige, Figur 12.

Figur 12. Diagrammet visar antalet insatser av typen "Brand i byggnad/ 1000 invånare" som inträffat i Kiruna och Sverige mellan åren 2010 och 2020. Statistik baseras på data från MSB IDA [24].

Det finns inget tecken på någon nedåtgående trend för olyckor av typen brand i byggnad under det senaste decenniet. Insatserna är relativt jämnt fördelade mellan vinter- och sommarhalvåret [28].

Tittar man på de senaste tre åren går det att jämföra statistiken med händelser som har lett till personskada. Till personskada räknas personer som avlidit, avtransporterats med

ambulans och omhändertagits på plats . I Kiruna kommun har 10 % av insatserna för olyckstypen Brand i byggnad lett till personskada varav ungefär 1 % av fallen har personen avlidit på plats [5] [28]. Om man jämför med Sverige som helhet där närmare 5 % av olyckorna lett till att person omkommit på plats [28].

Brandobjekten har under perioden inkluderat; bostadshus, industri, allmän verksamhet och övrig verksamhet där den vanligaste typen av byggnad utgörs av bostadshus [28].

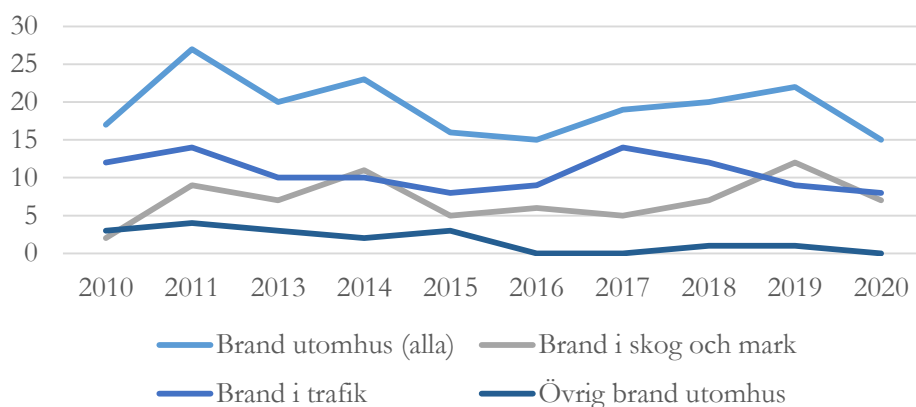
4.3 Brand utomhus

Brand utomhus innefattar;

- Brand i skog och terräng
- Brand i trafik
- Övrig brand utomhus

Ett medeltal på 18 bränder utomhus har registrerats under de senaste tio åren [28].

Olyckor av typen brand utomhus i Kiruna kommun under åren 2010-2022

Figur 13. Tabellen visar antalet bränder som inträffat i skog eller markunder åren 2010-2020. Statistiken baseras på data från MSB IDA [28].

Brand i skog och terräng har utgjort ca 37% av bränderna utomhus under de senaste tio åren. Antalet bränder i skog och mark har legat kring 18 per år, med en svagt uppåtgående trend. [28]

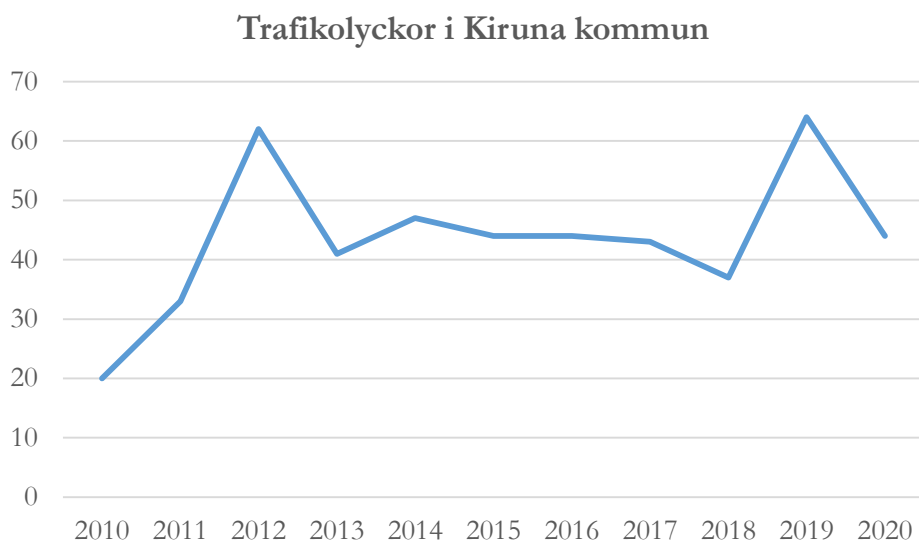
Brand i trafik inkluderar fordonsbränder på väg järnväg, vatten och i luft. Dessa typer av bränder utgör 55 % av bränderna utomhus [28].

Övrig brand utomhus inkluderar sådant som inte är brand i trafik eller skog och mark. Under de senaste åren finns exempel som brand i soptunna och brand i madrass på parkeringsplats [5]. Endast 8,5 % av bränder utomhus faller under den kategorin [28].

4.4 Trafikolycka

Under de senaste tio åren har i snitt 44 trafikolyckor inträffat i Kiruna kommun se Figur 14.

Figur 14. Diagrammet visar antalet trafikolyckor som inträffat i Kiruna kommun mellan åren 2010 och 2020. Statistiken baseras på data från MSB IDA [25].

Statistiken visar en fluktuerande men uppåtgående trend under perioden. Av inträffade trafikolyckor utgör 61% olyckor med endast ett fordon inblandat, 33% olyckor med två fordon inblandade, 3% olyckor med tre eller fler fordon inblandade och 3% övriga olyckor. [28] Mellan 2010 och 2012 skedde en förändring i alarmeringssystemet vilket kan vara orsaken till den stora ökningen. År 2019 skedde ett stort antal olyckor, vid den tiden fanns ett flertal vägsträckor som inte var anpassade för den tunga malmtrafik som förekom, vilket kan ha bidragit till den stora ökningen.

Resterande data inkluderar olyckor på järnväg och i terräng. Dessa utgör endast 3% av det totala antalet trafikolyckor under de senaste tre åren.

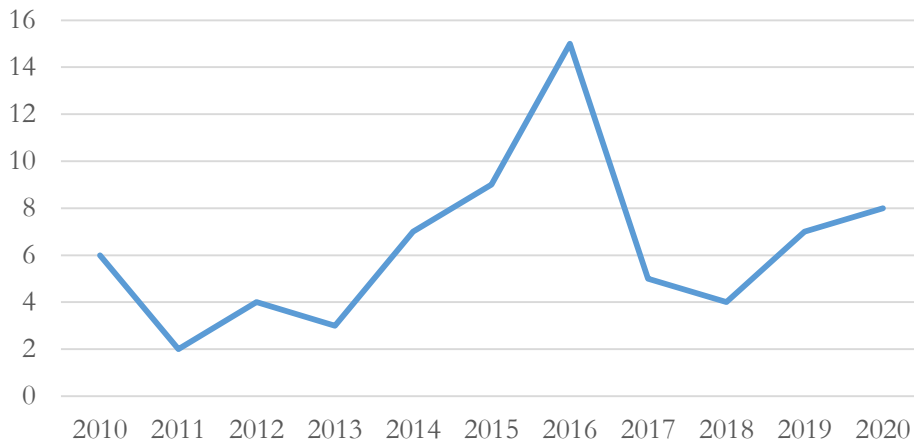
I Kiruna kommun pågår omfattande vägarbeten där några av de risker som uppmärksammas genom åren byggs bort. Trafikverkets utför riktade insatser mot vägnätet för att tillgodose ett ökat transportbehov för tung trafik till följd av gruvdriften [30].

4.5 Olycka med farliga ämnen

I kommunen finns ett flertal industrier som hanterar farliga ämnen se Tabell 1. Lika så transporteras farligt gods på vägar och järnvägar.

Det finns relativt lite data över olyckor med farligt ämne vilket gör det svårt att skapa en övergripande bild. Trenden har fluktuerat under de senaste tio åren och är sedan 2018 svagt uppåtgående, se Figur 15.

Utsläpp eller risk för utsläpp av eller annan olycka med farligt ämne i Kiruna kommun

Figur 15. Bilden visar antalet utsläpp eller risk för utsläpp av farligt ämne i Kiruna kommun under det senaste decenniet. Statistiken baseras på data från MSB IDA [25].

Olyckor med farligt ämne inkluderar utsläpp i vatten och mark, spridning i luft, olyckor med radioaktiva ämnen och olycka eller brand i byggnad eller annat där farliga ämnen hanteras. I Kiruna kommun hanteras stora mängder explosiva och brandfarliga varor i samband med gruvindustrin och som kan ge stora konsekvenser om en olycka skulle inträffa.

4.6 Naturolycka

Det finns väldigt lite data kring naturhändelser. På MSB IDA har endast sju händelser registrerats under de senaste tio åren. Det är därför svårt att dra några direkta slutsatser kring olyckstypen men generellt verkar Kiruna kommun ligga under det nationella snittet baserat på invånarantal [28].

De risker som finns inom kommunen analyseras kontinuerligt. Bland annat i samband med planerade nybyggnationer som sker på ett flertal håll i kommunen eller i samband med verksamhet och turism.

De olyckor som är mest aktuella utifrån lokala förhållanden är;

- Översvämning av vattendrag
- Lavin
- Seismiska händelser

4.6.1 Översvämning av vattendrag

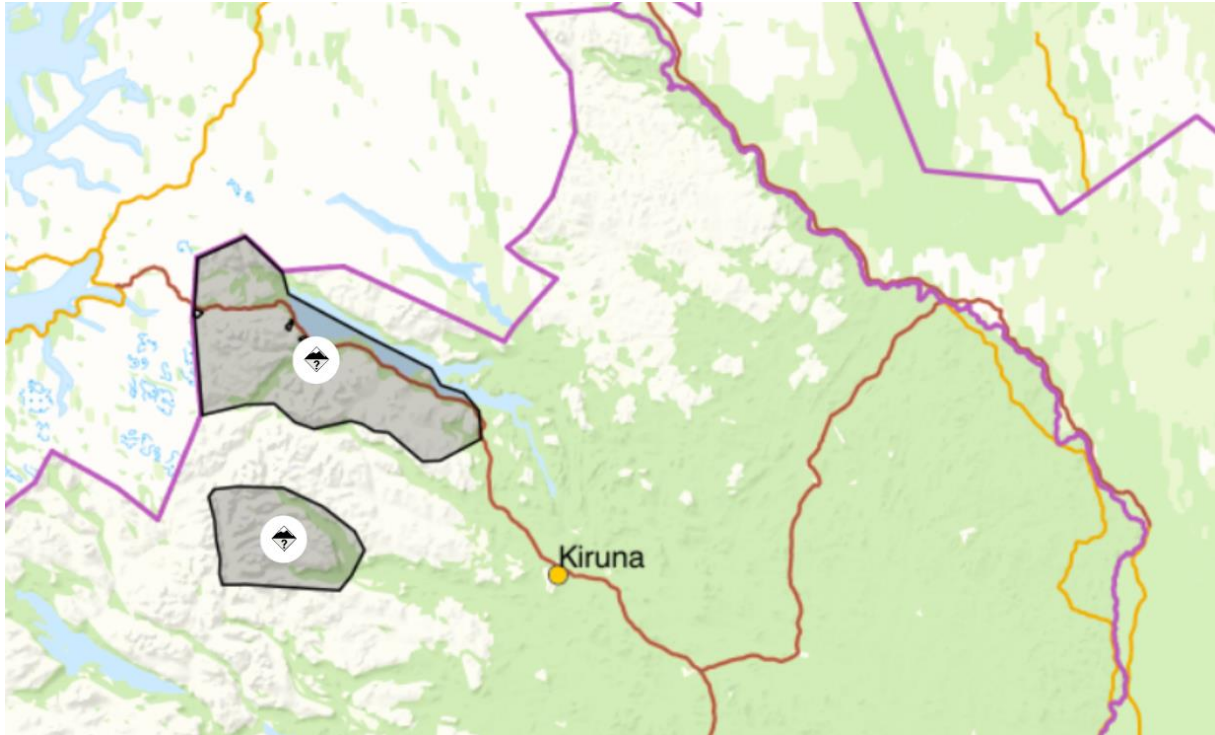
Torneälven är en stor älv som rinner genom kommunen med ett flertal bostäder och fridishus kring sig. Vid beräknat högsta flöde som kan inträffa av naturliga orsaker är det ett flertal byggnader kring älven som påverkas [31]. Även vid ett hundraårsregn föreligger risk för att bebodda byggnader påverkas av översvämningen [31]. Lainio älv är en biflod till Torneälven som rinner genom nordöstra delarna av kommunen. Liknande Torneälven finns också där ett flertal bostadshus och fridishus som inte skulle klara extrema vattenförhållanden.

I Kiruna kommun ingår smältvatten som riskfaktor vid detaljplanering av områden. Smältvatten kan också orsaka oförutsedda förhållanden i fjällen [32]. Vårfloden blir ett problem vid snörika vintrar och snabb temperaturstigning under våren. Smältvattnet rinner ner i vattendragen och vattenmängden ökar kraftigt [23]. I och med den snabba flödesökningen finns det risk för att isproppar i vattendragen släpper och floden kommer

plötsligt [33]. Frekvensen för och konsekvensen av översvämning påverkas främst av väderförhållanden.

4.6.2 Lavin

I fjällområdet föreligger lavinrisk, se Figur 16. Risken blir extra stor i samband med belastning från exempelvis skidåkare och skoterförare vilket också gör att människoliv är ett utsatt skyddsvärde. Sedan år 2000 har tio personer omkommit i lavinolyckor i Sverige, varav sex av dem i Kiruna kommun [34].

Figur 16. Bilden visar lavinriskområden i kommunen och är hämtad från Naturvårdsverket [19].

Risikfaktorer för lavin redovisas nedan [35];

- Brant terräng
- Instabil snö
- Kraftigt snöfall i kombination med hård vind
- Regn eller milda perioder då vatten hinner bildas i snötäcket
- Snabb temperaturökning
- Lång tids sträng kyla

4.6.3 Seismiska händelser

I centralorten Kiruna finns det risk för seismiska händelser i samband med gruvverksamheten. Senast den 18 maj 2020 inträffade ett skalv i underjordsgruvan som mätte 4,2 på momentmagnitudskalan [36].

Till följd av exploatering av marken ökar risken för händelser av seismisk karaktär. Gruvdriften förorsakar också sprickor i marken som kan föranleda följdolyckor som dammbrott, ras eller egendomsskador.

4.7 Drunkning

Drunkningsolyckor utgör endast ett fåtal av de olyckor som inträffar i kommunen. Därför är det även här svårt att skapa en tydlig bild av riskbilden. Under de senaste tio åren ligger antalet olyckor i snitt på ungefär två per år, se Figur 17.

Figur 17. Diagrammet visar antalet drunkningslarm i Kiruna kommun mellan åren 2010 och 2020. Statistiken baseras på data från MSB IDA [25].

Det går att tyda en liten ökning av antalet drunkningsolyckor sedan 2010. I kommunen finns ett flertal vattendrag och sjöar kantade med fritidshus och heltidsboenden som utgör riskzoner för drunkningsolyckor, ofta i svåråtkomlig terräng. Utöver det är också friluftsverksamhet som fiske och fjällvandring kring vattenområden populära aktiviteter inom kommungränsen.

4.8 Flygolyckor

I Kiruna kommun finns ett flertal exempel på olyckor med flyg och helikopter. Luftrummet trafikeras av privata företag, statliga bolag, utländska bolag och militär. Piloternas kunskapsnivå varierar. Allvarliga olyckor som inträffat de senaste tio åren;

2012-03-05: Ett Hercules-flygplan kraschade in i Kebnekaise och fem personer omkom [37].

2015-04-06: Ett segelflygplan bröts sönder i luften i Pirttivuopio och en person omkom [37].

Det har också skett olyckor utan dödlig utgång;

2013-09-26: En helikopter med last sjunker till marken i Råstojaure norr om Kiruna, en person fick lindriga skador [37].

2019-10-08: Helikopter rollade åt höger, huvudrotorn slog i marken. Händelsen inträffade i Torneträsk utanför Kiruna. Ingen personskada [37].

I vissa fall har räddningstjänsten haft möjlighet att vara på plats före annan typ av räddning. Det finns väldigt lite statistik kring faktiska olyckor med flygtrafik i kommunen och undersökning har visat ett betydande mörkertal mellan rapporterade olyckor in och olyckor som uppmärksammats i media och av räddningspersonal.

I kommunen finns ett flertal risker i luftrummet som innebär att risken för framtida olyckor kvarstår. Exempel på risker är;

- Trafikerat luftrum. Ett flertal bolag konkurrerar om luftrummet i turistsyfte, utöver det finns också annan trafik.
- Varierande kompetens och erfarenhet hos piloter.
- Instabila väder- och vindförhållanden.

4.9 Kiruna kommuns riskbild i framtiden

Kommunen är i ett utvecklingskede. Nya gruvor och industrier planeras för kommande år samtidigt som stadskärnan flyttas. Det innebär nya risker i samband med verksamhet och mer trafik.

I stora delar av världen, inklusive Kiruna pågår också jakten på ett fossilfritt samhälle och teknisk utveckling. Det ställer krav på kompetensen hos räddningstjänsten och kan komplicera framtida räddningsinsatser.

Klimatförändringar är också en del av ekvationen som kan komma att spela stor roll i framtiden. Naturvårdsverket varnar för förändringar i nederbörd, större temperaturvariationer, vattenbrist och torka [38].

5 Värdering

Riskbilden inom kommunen är komplex och ställer krav på en mångfacetterad räddningsorganisation. Vid jämförelser med referensområdena Luleå, Gällivare, Norrbotten och övriga Sverige tyder statistiken på ett tillfredställande och likvärdigt skydd för personer som bor och vistas i Kiruna kommun. Inträffade händelser enligt LSO har generellt ökat sedan 2013, se Figur 6. Den låga frekvensen på ett flertal av olyckorna som undersöks i statistiken gör det svårt att dra generella slutsatser, i Tabell 3 redovisas trender som framträtt baserat på den data som hittats.

Tabell 3. Tabellen visar hur trenden för olyckstyper inom Kiruna kommun förändrats över de senaste tio åren.

Händelse	Trend
<i>Brand i byggnad</i>	Fluktuerande, Stabil
<i>Brand utomhus</i>	Ökande
<i>Trafikolycka</i>	Fluktuerande, Svagt ökande
<i>Olycka med farliga ämnen</i>	Fluktuerande, Svagt ökande
<i>Naturolycka</i>	Oförändrad
<i>Drunkning</i>	Fluktuerande, Svagt ökande
<i>Flygolyckor</i>	Fluktuerande, Stabil

Trenden per olyckstyp följer trenden för händelser enligt LSO.

Riskbilden ligger till grund för planering av räddningstjänstens verksamhetsmål.

Kommunen har en invecklad riskbild och står inför ett flertal utmaningar i framtiden;

- Urbaniseringen och den åldrande befolkningen gör det svårare för räddningstjänsten att täcka hela kommunens yta. Rekryteringsmöjligheterna minskar och det är svårt att hålla beredskap. Genom att öka kunskapen hos allmänheten i byarna skulle olyckor kunna förebyggas och kanske förhindras. Räddningstjänsten arbetar kontinuerligt för att behålla förmågan i glesbygden.
- Stadsomvandlingen ger kommunen en möjlighet att satsa på och förbättra brandskyddet i offentliga byggnader samt lyfta det till en nivå som ligger i linje med dagens rekommendationer. Men även under tiden som nybyggnationer pågår jobbar räddningstjänsten för ett tillfredställande brandskydd i äldre byggnader så som skolor och äldreboenden.
- Räddningstjänstens kommunala resurser i Kiruna är begränsade och inte tillräckliga vid större olyckor. Samverkan med företag som kan bidra med kunskap och materiel vid räddning och andra räddningstjänster är därför prioriterat. Lika så ett kontinuerligt samarbete med företag och privatpersoner som utför prognoser kring väder, lavin, slamströmmar, sättningar, mm. för att kunna varna allmänheten och förebygga olyckor.
- Räddningspersonalen hanterar många olika typer av olyckor vilket ställer krav på kompetens och förmåga. Därför är det viktigt att inkludera övningstid och utbildning i arbetet.
- Kiruna har ett utbredd friluftsliv och olyckor kan ske på svårtillgängliga platser. Därför är det viktigt för räddningstjänsten att nå ut med information om brandsäkerhet till ark- och stugägare.
- Räddningstjänsten jobbar med att kontinuerligt utvärdera risker med farliga ämnen på vägar och järnvägar. Det sker genom utbildning och diskussion med samhällsplanering och företag.

6 Mål

I verksamhetsmålen för räddningstjänsten från 2020 står att räddningstjänstens resurser ska vara flexibla och anpassas efter hjälpbehovet före, under och efter en händelse [21]. Målet med verksamheten är i första hand att de som bor och vistas i kommunen ska känna trygghet och säkerhet [5]. I kapitlet presenteras de mål som är aktuella för den kommunala riskbilden.

Målen ligger i linje med de nationella målen för räddningstjänstens verksamhet enligt LSO. I de nationella målen enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor står i 1 kap 3 § att

”Räddningstjänsten ska planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt”

Vidare i 3a § står att

”Förebyggande verksamhet som staten och kommunerna ansvarar för enligt denna lag ska planeras och organiseras så att den effektivt bidrar till att förebygga bränder och andra olyckor samt förhindra eller begränsa skador till följd av bränder och andra olyckor. Särskild vikt ska läggas vid att förhindra människors död och andra allvarliga skador.”

6.1 Övergripande

Under denna rubrik presenteras övergripande mål för Räddningstjänsten Kiruna verksamhet:

- Att vara en del i projektet *Övningsplats Kiruna* och tillsammans med MSB och LKAB Kiruna arbeta fram ett övningskoncept som vi kan erbjuda till hela Räddningstjänst Sverige. Det ska även kunna erbjudas till andra organisationer som vill komma upp till Kiruna för att öva.
- Att vara en del i utvecklingen och implementeringen av ELS nationellt och i samverkansregionen, Räddningssamverkan Nord. Räddningstjänsten Kiruna ska bemanna och utveckla ledningsfunktioner i Räddningssamverkan Nord. Utöver detta också delta i gemensamma ledningsutbildningar i samverkansregionen samt genomföra ledningsutbildningar lokalt i Kiruna i enlighet med beslutat ledningssystem, även för deltid och värn.
- Att verka för och utveckla ett nära samarbete med Räddningssamverkan nord inom områden som fordon, personal, material och utrustning för att bättre och effektivare nyttja de resurser som redan finns i kommunerna.
- Att vara en del i det fortsatta arbetet med utvecklingen av totalförsvaret i kommunen.
- Handlägga kommunens sotningsärenden.
- Inom hela kommunen samverka och delta i aktiviteter för att uppnå en effektiv, trygg och säker kommun både operativt och förebyggande.
- Fortsätta förbättringsarbetet av Kiruna räddningstjänst deltids- och räddningsvärns brandstationer.
- Samverka över gränserna med både Norge och Finland samt se över avtal, och vid behov, förnya de avtal för räddningstjänst som finns med våra norska och finska grannkommuner.
- Samverka med regionen kring transporter i terräng, IVPA och hot om suicid.
- Samverka med gruvbolagens interna räddningstjänst och flygplatsräddningstjänsten kring räddningsinsatser och förebyggande verksamhet. Genomföra insatsövningar tillsammans med respektive organisation.
- Fortsätta samverkansarbetet med Polisen kring fjällräddning och övriga frågor. Utveckla övnings- och utbildningsutbytet i olika specialområden inom respektive organisation.

6.2 Räddningsinsats

De nationella målen och de kommunövergripande målen är grundläggande för räddningstjänstens verksamhetsområde. Under året ska Räddningstjänsten Kiruna effektivisera räddningsinsatser som genomförs av heltid, deltid och värn. Således också verka för att utbilda, öva och genomföra nödvändiga förändringar i utryckningsorganisationen i kommunen med dess personalstruktur, fordon och utrustning. Målet är att klara uppgiften med givna ekonomiska ramar. Räddningstjänsten Kiruna ska planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.

Räddningstjänstens verksamheter ska innebära minsta möjliga påverkan på miljön. För detta erfordras bland annat tidiga aktiva insatser och hänsynstagande i den skadeavhjälpande verksamheten, så som omhändertagande av förorenat släckvatten, skydd av dagvattenbrunnar, mm.

Räddningstjänsten Kiruna ska;

- Årligen genomföra övning/utbildning enligt förbestämd övningsplan för räddningspersonal.
- Utforma/revidera aktuella insatskort, operativa rutiner och instruktioner. Samma sak gäller även resursparmar samt övrigt stabs- och beslutsstöd.
- Utföra övningar/utbildningar mot risker och riskobjekt som finns i kommunen.
- Utforma/revidera insatsplaner för farlig verksamhet enligt lag om skydd mot olyckor och sevesoanläggningar.
- Genomföra utbildning/övning för brandbefäl enligt den gällande övningsplanen.
- Utforma/revidera insatsplaner för samverkan med fjällräddning samt kommunala räddningsinsatser i fjällterräng.
- Ha en anspänningstid på högst 90 sekunder för heltidsstyrkan vid en räddningsinsats.
- Ha en anspänningstid på högst sex minuter för deltidstyrkor vid en räddningsinsats.
- Upprätthålla en god standard på räddningspersonal grundad på kompetens, erfarenhet, utbildning och övning.
- Med sin heltidsstyrka klara av följande typer av uppgifter:
  - o Invändig och utvändig släckning.
  - o Livräddningsinsats med rökdykare.
  - o Livräddande förstainsats vid kemolyckor
  - o Åtgärder mot kemolycka med kemdykare
  - o Personsanering och sanering av egen personal.
  - o Losstagnation av fastklämda vid trafikolyckor.
  - o Losstagnation och livräddning av personer vid lavin, ras och skred.
  - o Tung räddning mot tåg, buss och lastbil.
  - o Insats mot skogs- och markbränder.
  - o Transport av skadade i terräng.
  - o Utföra IVPA- och hjärtstoppslarm enligt avtal/överenskommelse med Region Norrbotten.
  - o Livräddning vid drunkning, även i väglös terräng.
  - o Befälsförstärkning/ledningsstöd i hela samverkansområdet.
  - o Resursförstärkning i hela samverkansområdet.
  - o Hantera larm med hot om suicid
- Med sina deltidstyrkor klara av följande typer av uppgifter:
  - o Första insats, brandfördröjande åtgärd
  - o Utvändig släckning vid bränder i byggnader

- Enklare livräddande förstainsats vid kemolyckor
- Kemsanering av person och egen personal
- Losstagnung av fastklämda vid trafikolyckor och ras, etc.
- Insats mot skogs- och markbränder
- IVPA-insats/hjärtstoppslarm enligt avtal med Region Norrbotten
- Transport av skadade i terräng
- Första åtgärder mot större olyckor, tex avspärning, utrymning av riskområden och informering.
- Hantera larm med hot om suicid
- Med sina brandvärn klara av följande typer av uppgifter:
  - Första insats, brandfördröjande åtgärd
  - Utvärdig släckning vid bränder i byggnader
  - Enklare livräddande förstainsats vid kemolyckor
  - Enklare kemsanering av person
  - Trafikolyckor, första hjälpen och åtgärder mot nedkylning
  - Insats mot skogs- och markbränder
  - IVPA-insats enligt avtal med Region Norrbotten
  - Första åtgärder mot större olyckor, t.ex. avspärning, utrymning av riskområden, information etc.
  - Transport av skadade i terräng
  - Hantera larm med hot om suicid
- Löpande göra olycks- och brandorsaksutredningar enligt fastställda kriterier och mallar.
- Skicka in händelserapporter i Daedalos till MSB i enlighet med rutiner.
- Ta fram metoder för att hantera kamratstöd/kristöd i egen organisation

6.3 Förebyggande verksamhet

Räddningstjänsten Kiruna skall utifrån ett aktivt riskhanteringsarbete och kommunala verksamhetsmål organisera en verksamhet som medverkar till att de som bor och vistas i kommunen känner trygghet och säkerhet. Utifrån lokala förhållanden skall ett tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor tillskapas. Detta skall uppnås genom att man med lämpligt anpassade resurser, snabbt och effektivt ska kunna ingripa vid olyckor i kommunen.

Kiruna kommun ska följa samhällets riskutveckling och arbeta för ett samhälle utan olyckor. Arbetet skall leda till ett bättre skydd och höjd säkerhet för människor, egendom och miljö. Grundsynen skall vara att riskkällor i första hand elimineras eller reduceras. Den skadeavhjälpan verksamheten skall i takt med samhällets utveckling inventera nya eller förändrade risker. Den skadeförebyggande verksamheten skall i takt med samhällets utveckling förebygga nya eller förändrade risker. Detta skall ske genom lagstadgad tillsyn, information, råd och utbildningsinsatser.

Räddningstjänsten Kiruna ska;

- Utveckla rutiner och handläggning för tillsynsverksamhet samt remisshantering inom Kiruna kommun och andra myndigheter.
- Erbjuder fastighetsägare, företag, föreningar och övriga organisationer särskild information och utbildning i systematiskt brandskyddsarbete.
- Yttra sig i remisser från Kiruna kommuns övriga avdelningar. Exempel på detta är bygglövsfrågor, planfrågor och serveringstillstånd.

- Följa upp tidigare genomförda tillsyner med återkoppling till objekt utifrån uppvisat behov.
- Utföra tillsyn enligt beslutad tillsynsplan.
- Svvara på remisser från polisen angående offentliga tillställningar, etc.
- Utfärda tillstånd för brandfarlig och explosiv vara
- Delta vid planerade krog tillsyner tillsammans med alkoholhandläggare och Polisen.

6.4 Utbildning/övning

En mycket viktig del i att öka och utveckla den totala förmågan i samhället att hantera olyckor och kriser är att säkerställa att den enskilde i samhället har en god förmåga. En god förmåga är att den enskilde kan utföra hjärt- och lungräddning, första hjälpen och enklare brandsläckning. Räddningstjänsten ska arbeta för att medborgare har möjlighet att få utbildning och övning kring brandskydd, HLR och första hjälpen. Den externa utbildningsverksamheten ska självklart hålla en god kvalitet.

Räddningstjänsten Kiruna ska:

- Stärka medborgarens förmåga genom råd, information och utbildning för att minska och förhindra olyckor.
- Utbilda i "heta arbeten" utifrån efterfrågan.
- Genomföra/informera om brandutbildning för alla årskurser utifrån efterfrågan.
- Genomföra/Informera om brand- och räddning, "aktivitetsdagar", för gymnasiet.
- Hjälpa till med genomförande av utrymningsövningar med olika verksamheter parallellt med tillsyn och rådgivning för brandskyddet på plats.
- Ta emot studiebesök från skolor och andra verksamheter.
- Genomföra det årliga säkerhetsarbetet med riskanläggningar inom kommunen, gällande utbildningar, övningar och information.
- Fortsatt genomföra öppet hus i byarna enligt konceptet *säker by* för att där informera om brandskydd och första hjälpen samt erbjuda och genomföra utbildning i HLR och grundläggande brandskydd vid informationstillfällena.

7 Förebyggande förmåga och verksamhet

I kapitlet redovisas Kiruna kommuns förebyggande förmåga och verksamhet.

MSBFS 2021:1 12§ beskriver förmåga att förebygga som ”*möjligheten att innan en olycka äger rum åstadkomma effekter genom att minska sannolikheten eller frekvensen för olyckan eller konsekvensen vid densamma.*”

Syftet med den förebyggande verksamheten i Kiruna kommun är att säkerställa att invånarna i Kiruna kommun minst har ett likvärdigt skydd mot brand som övriga Sverige.

7.1 Tillsyn

Räddningstjänsten Kiruna har delegerats ansvaret för att utföra tillsyn enligt LSO och LBE inom Kiruna kommun av miljö- och byggnadsnämnden. Tillsyn enligt LSO och LBE syftar till att förebygga olyckor. Den enskilde har vissa skyldigheter gentemot lagen som kontrolleras under tillsynen. Tillsynsverksamheten är en del i processen att uppfylla verksamhetsmål för den förebyggande verksamheten och kraven enligt LSO 1 kap 3a §.

I kommunen utför all operativ personal tillsyn och räddningschefen är högst ansvarig över verksamheten. Kunskapsåterföring mellan förebyggande verksamhet och operativ verksamhet sker på sådant sätt automatiskt.

Tillsynsplanen uppdateras årligen och redogör för hur kommunens tillsynsobjekt fördelas mellan tillsynsförrättare enligt angivna tillsynsintervall. Utfallet av tillsynsbesöket kan leda till en förändring i tillsynsintervallet för det specifika objektet. Tillsynsintervallet och enskilda tillsyner kan också utföras efter tips från allmänheten eller om man efter en insats i objektet hittar stora brister.

7.2 Stöd till den enskilde

Kommunens stöd till den enskilde syftar till att underlätta för denne i att fullgöra sina skyldigheter enligt Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor 3 kap 2 §. I paragrafen står att kommunen ska göra detta genom, bland annat, rådgivning och information.

I enlighet med Räddningstjänsten Kirunas verksamhetsplan ska kontinuerlig utbildning utföras inom [21];

- Att minska och förhindra olyckor för allmänheten.
- Hjärt- och lungräddning av vuxna och barn för verksamheter och allmänheten.
- Heta arbeten för verksamheter.
- Brandutbildning för grundskola och gymnasium.
- Grundläggande brandskydd och planering av systematiskt brandskyddsarbete för verksamheter

Räddningstjänsten anordnar och deltar också i krisövningar och utrymningsövningar med verksamheter samt informerar verksamheter och allmänheten om aktuella risker.

7.3 Rengöring och brandskyddskontroll

Enligt 3 kap. 4 § LSO ska kommunen ansvara för rengöringen (sotningen) och kontrollen av förbränningsanordningar, exempelvis kaminer och vedpannor.

I syfte att förebygga brand ansvarar kommunen för att alla eldningsanordningar som omfattas av rengöring (sotning) samt skorstenar, tak och anslutande byggnadsdelar, ska kontrolleras ur brandskyddssynpunkt (brandskyddskontroll). [39]

Hantering av rengöring (sotning) och brandskyddskontroll regleras i avtal mellan Kiruna kommun och den skorstensfejarmästare som förestår sotningsdistriktet som bedrivs i entreprenadform [26].

7.3.1 Egensotning

På kommunens hemsida står att kommunen kan ge tillstånd för den enskilde fastighetsägaren att själv utföra rengöring (sotning) på egen eldningsanordning. För att få ett sådant tillstånd måste fastighetsägaren ha tillräcklig kunskap/utbildning för att utföra egensotning. [39]

Kiruna kommun har ett stort antal personer som rengör sin kamin eller förbränningspanna själva. Det ökande antalet sådana tillstånd de senaste åren har inte visat på några ökade antal soteldar. [26]

7.4 Övriga förebyggande åtgärder

Utöver kravställda förebyggande åtgärder arbetar organisationen med att förebygga och informera samhället på andra sätt;

- Räddningstjänsten fungerar också som kommunens sakkunnige i frågor som berör brand och övriga olyckor kopplade till räddningstjänstens verksamhet.
- Räddningstjänsten Kiruna samarbetar med polis, ambulans och andra aktörer. Samarbetet sker genom utbildningar, samövningar och tillsynsbesök.
- Räddningstjänsten i Kiruna har utbildade instruktörer inom akut omhändertagande av självmordsnära person och planerar att vidareutbilda personal inom organisationen men också andra organisationer i kommunen.
- Räddningstjänsten Kiruna lånar ut bilbarnstolar och flytvästar till allmänheten.

8 Räddningstjänst förmåga och verksamhet

I kapitlet redovisas Räddningstjänsten Kirunas operativa förmåga och resurstillgång.

8.1 Övergripande beskrivning

Räddningstjänsten i Kiruna kommun håller beredskap under alla dygnets timmar och alla dagar om året för att hantera kommunens hjälpbehov. En del händelser är dock för stora för att kommunen på egen hand ska ha möjlighet att klara hjälpbehovet. Därför ingår Räddningstjänsten Kiruna i ett flertal samarbeten med närliggande räddningstjänster.

8.1.1 Tillgång till resurser inom kommunen

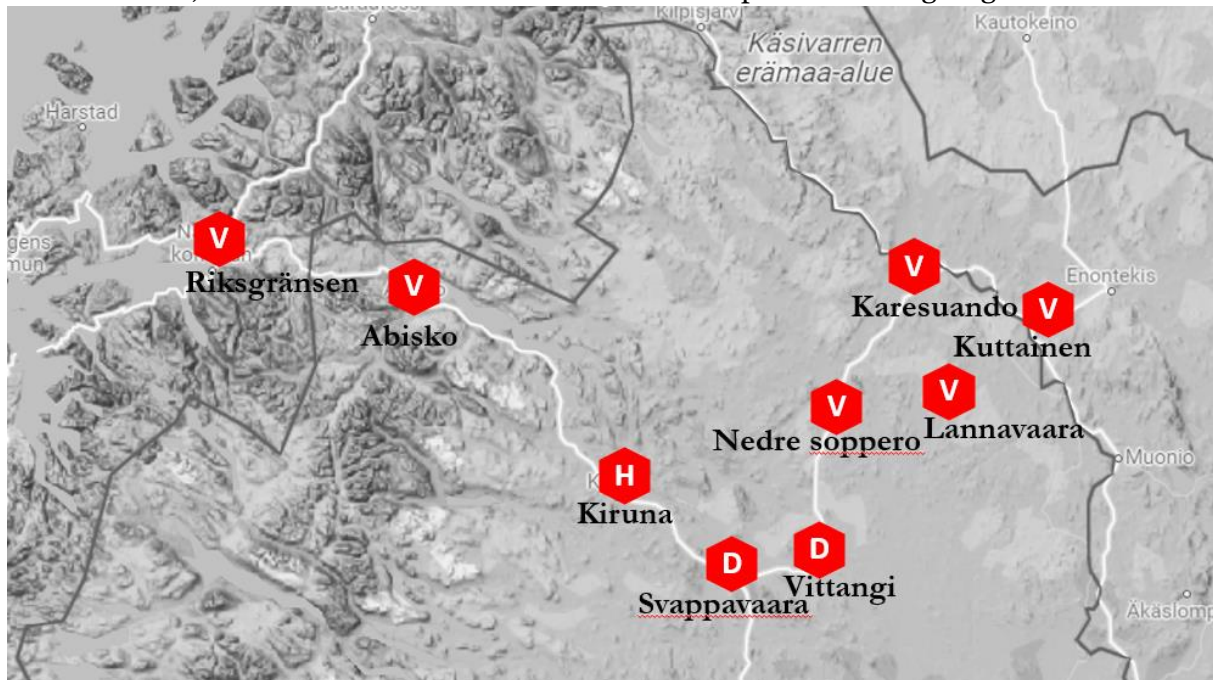
För att kunna erbjuda ett likvärdigt skydd till alla inom kommunen är räddningstjänsten utspridd över kommunen yta. Räddningstjänstens täckning inom kommunen baseras på persontäthet, rekryteringsmöjligheter, olycksfrekvens och omgivningen i övrigt, det vill säga särskilda risker eller omständigheter som kräver högre beredskap.

En övergripande bild över kommunens beredskap redovisas i Tabell 4.

Tabell 4. Tabellen redovisar bemanning, anspänningstid och körtid från centralort samt för kommunens räddningspersonal.

Område	Bemanning	Anspänningstid	Körtid från centralort
<i>Kiruna</i>	1 Insatsledare 4-5 Brandmän	90 sekunder	0 minuter
<i>Svappavaara</i>	1 Arbetsledare 4 Brandman	6 minuter	~ 40 minuter
<i>Vittangi</i>	Inom Svappavaara och Vittangi område	6 minuter	~ 60 minuter
<i>Riksgränsen</i>	Frivillig	Frivillig	~ 1 timme och 40 minuter
<i>Abisko</i>	Frivillig	Frivillig	~ 1 timme och 9 minuter
<i>Övre Soppero</i>	Frivillig	Frivillig	~ 1 timme och 30 minuter
<i>Lannavaara</i>	Frivillig	Frivillig	~ 1 timme och 40 minuter
<i>Karesuando</i>	Frivillig	Frivillig	~ 2 timmar och 15 minuter
<i>Kuttainen</i>	Frivillig	Frivillig	~ 2 timmar och 30 minuter

Heltidsstation, deltidstationer och värn i kommunen är placerade enligt Figur 18.

Figur 18. Bilden visar placering av räddningspersonalens utgångspunkter i kommunen. H står för heltid, D står för deltid och V står för värn.

Svappavaara och Vittangi deltidstation har förmåga att hantera mindre olyckor. För större och komplexa händelser ska styrkan kunna göra en livräddande insats samt påbörja en insats tills ytterligare resurser anländer [26].

Abisko/Riksgränsen brandvärn ska kunna påbörja en livräddande insats samt göra händelsen statisk för mindre olyckor tills ytterligare resurser anländer [26]. Beroende på kompetens hos enskild personal kan brandväret även nyttjas till uppdrag i fjällmiljö.

Karesuando, Kuttainen, Lannavaara och Soppero brandvärn ska kunna påbörja en livräddande insats samt göra händelsen statisk för vardagliga olyckor tills ytterligare resurser anländer [26].

Resurserna inom Kiruna räddningstjänst delas in i enheter med olika typer av förmåga. I PM för kommunal räddningsinsats från 2016 delas enheterna in enligt följande [40]:

- Ledningsenhet: samordnar övriga taktiska enheter, utövar operativ ledning och samverkar i förekommande fall med andra intressenter i insatserna.
- Släck-/räddningsenhet: är dimensionerade och utrustade att enskilt eller i samverkan med andra enheter släcka bränder, hantera trafikolyckor och kemikalieolyckor samt att hantera andra händelser där ett hjälpbehov finns. Dessa enheter varierar även i storlek beroende på vilken station den utgår ifrån.
- Höjdenhet: utrymning/livräddning och arbete på höjd.
- Vattenenhet: vattentransport och vattenförsörjning.
- Specialenheter: Fordon och personal för särskilda uppdrag, kan vara båttransporter, skotertransporter, skytteenhet (för beskjutning av tryckkärl), höghöjdsenhet (för arbete på höga höjder) etc.

Under senare tid har också tillkommit *FIP-enhet*. En enhet med minst en person som ska kunna hantera mindre händelser utrustad med pulversläckare med lans, begränsad losstagningsutrustning, första hjälpen-utrustning och hjärtstartare. I Tabell 5 visas de enskilda stationernas förmåga och materiella utrustning.

Tabell 5. Tabellen visar förmåga och utrustning hos Kiruna kommuns räddningstjänst.

Område	Förmåga	Utrustning
<i>Kiruna</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Rökdykning - Kemdykning - Ytlivräddning 	<ul style="list-style-type: none"> - Ledningsenhet - Släck-/räddningsenhet - Höjdenhet - Höghöjdsenhet - Vattenenhet - Skytteenhet - Terrängfordon för sommar och vinter - Båtar - Tungräddningssläp - Skogsbrandsresurs - Jordningsutrustning - Avancerad saneringsutrustning* - Lastväxlare - FIP-enhet
<i>Svappavaara</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Rötskydd för självskydd 	<ul style="list-style-type: none"> - Släck-/räddningsenhet - FIP-enhet
<i>Vittangi</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Rötskydd för självskydd - Ytlivräddning 	<ul style="list-style-type: none"> - Släck-/Räddningsenhet - FIP-enhet - Vattenenhet - Tungräddningssläp - Säsongsvis skogsbrandsresurs
<i>Riksgränsen</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Rötskydd för självskydd - IVPA 	<ul style="list-style-type: none"> - FIP-enhet - Lavinräddningsutrustning - Bandvagn
<i>Abisko</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Rötskydd för självskydd - IVPA - Ytlivräddning 	<ul style="list-style-type: none"> - Säsongsvis bandvagn eller båt - Lavinräddningsutrustning - Släckfordon - FIP-enhet med klippredskap
<i>Soppero</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Rötskydd för självskydd - IVPA 	<ul style="list-style-type: none"> - FIP-enhet
<i>Lannavaara</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Rötskydd för självskydd - IVPA 	<ul style="list-style-type: none"> - FIP-enhet
<i>Karesuando</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Rötskydd för självskydd - IVPA 	<ul style="list-style-type: none"> - FIP-enhet med klippredskap - Vattenenhet
<i>Kuttainen</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Rötskydd för självskydd - IVPA 	<ul style="list-style-type: none"> - FIP-enhet

Utrustning och förmåga utvärderas kontinuerligt och uppdateras i takt med lägesförändringar i centralort och landsbygd.

8.1.2 Tillgång till resurser i samverkan med andra kommuner

Räddningstjänsten Kiruna ingår ett samarbete med kommuner i Norr- och Västerbotten som kallar Räddningssamverkan Nord. I Räddningssamverkan Nord ingår 19 kommuner som samverkar vid insatser enligt LSO med gemensam inre ledning.

De samverkanskommuner som ligger närmast Kiruna kommun i avstånd är Gällivare och Pajala. Samverkan sker också över landsgränsen mot Norge och Finland även under vardagshändelser på grund av geografisk närhet, Tabell 6

Tabell 6. Tabellen redovisar bemanning, anspänningstid och körtid från centralorten Kiruna närliggande räddningstjänster.

Område	Personal	Anspänningstid	Körtid från centralort
Gällivare	1 Insatsledare 4-5 Brandmän	90 sekunder	1 timme och 40 minuter
Pajala	1 Styrkeledare 4-5 brandmän	90 sekunder	2 timmar och 40 minuter
Narvik (Norge)	1 Insatledare 4-5 Brandmän	90 sekunder	2 timmar och 20 minuter
Muonio (Finland)	1 Brandbefäl 4 Brandmän	6 minuter	3 timmar och 10 minuter

8.1.3 Alarmering av räddningsorganet

Kommunen har ett avtal med SOS Alarm som gäller primärt inom Kiruna kommuns gränser men som beroende på händelse också innefatta andra kommuner och andra länder (Norge och Finland).

SOS Alarms utalarmering inkluderar, bland annat;

- Utalarmarmering av räddningstjänstens resurser enligt larmplaner
- Förlarm om räddningstjänsten önskar
- Att nyttja en eller flera av följande kommunikationskanaler;
  - o XML-meddelande
  - o Rakel
- Att nyttja en gemensamt överenskommen bärare enligt SOS Alarms signalstandard för informationsöverföring i samband med utalarmering.
- Att bevaka att räddningstjänstens utalarmerade resurser kvitterar inom fastställd tidsrymd och om inte så sker alarmera via reservväg eller annan resurs enligt räddningstjänstens väg

8.1.4 Brandvattenförsörjning

I Kiruna kommun finns tillgång till brandposter i centralorten och ett flertal av de samhällen som omger centralorten.

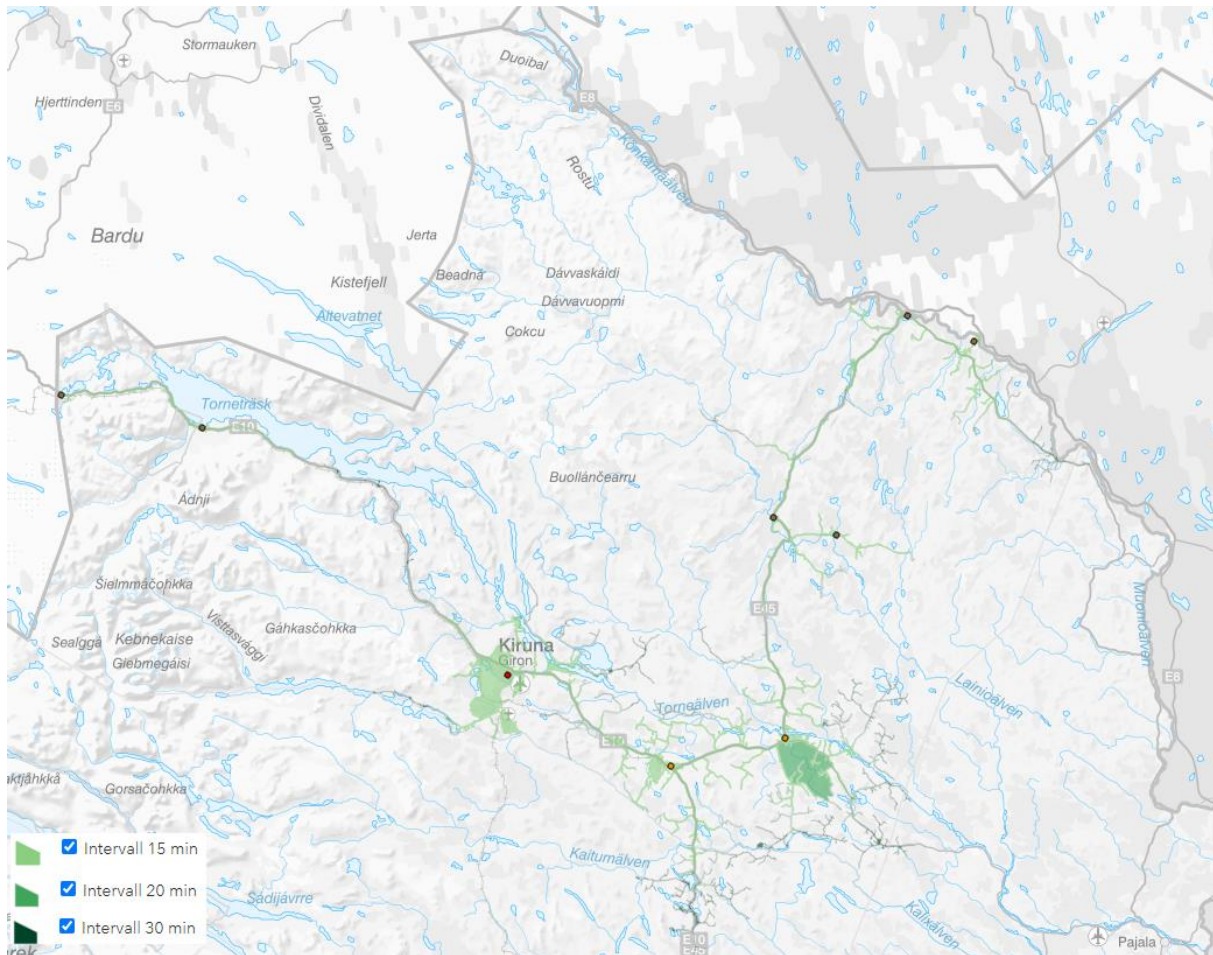
På de platser där brandposter inte finns tillgängliga används tankbilar och pumpar för påfyllning av släckfordon.

8.1.5 Tid ifrån att larmet inkommer till 112 till att första kommunala räddningsresurs når samtliga delar av kommunen

På grund av de långa avstånden är det svårt att sätta generella medelvärden på uttryckningstid, då de blir missvisande. Under vissa delar av året, vinterhalvåret, är det inte möjligt att ta sig till alla delar av kommunen.

Närmare 71% av befolkningen nås inom 15 minuter från det att larm inkommit till 122 och cirka 77% av befolkningen nås inom 40 minuter. I **Fel! Hittar inte referenskölla.** visas insatstider för kommunens hel- och deltid baserat på anspänningstid och avstånd. Mediantiden för tiden då larm kommer in till dess att första räddningsresurs blir larmad var 2 minuter och 6 sekunder mellan åren 2018-2021 [41].

Figur 19. Figuren visar körtidsintervall för Kiruna heltidsstation (röd), deltidstation (orange) och värn (brun). Kartan är hämtad från MSB [42].

Pågående räddningsinsatser, utbildning, övrigt förebyggande arbete och övning kan påverka dessa tider.

8.1.6 Överlåtande åt annan att vidta inledande begränsade åtgärder

Kiruna kommun har inget sådant avtal.

8.1.7 Samverkan med andra aktörer

Kiruna kommun har ett avtal med LKAB och flygplatsen gällande räddningstjänstberedskap. I korthet innebär avtalet att LKAB åtar sig att medverka med sin räddningsstyrka vid räddningsinsatser enligt lagen om skydd mot olyckor även utanför gruvområdet inom Kiruna kommun [27]. Avtalet reglerar också ekonomiska frågor gällande fordon och utrustning samt fördelning av kostnader för deltidstyrkan i Svappavaara [27]. Vad som gäller för ersättning till LKAB i de fall deras personal medverkat vid räddningsinsatser utanför gruvområdet tas också upp i avtalet [27]. Anspänningstid och körtid från centralorten Kiruna för dessa aktörer redovisas i Tabell 7.

Tabell 7. Tabellen redovisar bemanning, anspänningstid och körtid från centralorten Kiruna för samverkande aktörer.

Område	Personal	Anspänningstid	Körtid från centralort
LKAB Kiruna	1 Styrkeledare 4 Brandmän	6 minuter	0 minuter
Kiruna flygplats	1 Arbetsledare 1-4 Brandmän	6 minuter	10 minuter

Samverkande företags förmåga i form av kompetens och materiell utrustning redovisas i Tabell 8.

Tabell 8. Tabellen visar förmåga och utrustning hos samverkande aktörer.

Verksamhet	Förmåga	Utrustning
LKAB	- Rökdykning	- Släck-/ Räddningsenhet - Ledningsenhet - Sjukvårdstransport under jord - FIP-fordon under jord - Släck-/Räddningsenhet under jord
Flygplatsen	- Rökskydd för självskydd	- Vattenenhet - Bandvagn - FIP-enhet

Kiruna räddningstjänst har tillsammans med LKAB:s industribrandkår en ökad förmåga att hantera händelser i gruvmiljö [26].

Utöver företag och andra räddningstjänster förekommer också samverkan med bland andra fjällräddning, militär, båtförare, pistörer och renskötare.

8.1.8 Varning och information till allmänheten

Räddningstjänsten samarbetar med kommunens farliga anläggningar som hittas i Tabell 1. Samarbetet innefattar att förbereda insatsplaner och genomföra övningar som anordnas med respektive verksamhet. Information om dessa anläggningar och deras risker går att hitta på kommunens hemsida [43].

Vid en allvarlig olycka kan räddningstjänsten utfärda ett viktigt meddelande till allmänheten – VMA. Då sänds ett meddelande ut till de tyfoner som finns utplacerade i centralorten. I kommunens byar finns också möjlighet att skicka ut en larmsignal vid behov.

Signalen ljuder i sju sekunder, är tyst i 14 sekunder, ljuder i sju sekunder och upprepas under cirka två minuter. Första måndagen i mars, juni, september och december klockan 15:00 testas larret och följs av signalen att faran är över (30-40 sekunder lång sammanhängande signal). [43]

Ett VMA måste komma ut till allmänheten snabbt och effektivt vid fara. Sändningsledningen på Sveriges Radio tjänstgör dygnet runt och ser till att meddelandet sänds i SR:s radiokanaler och skickas till de TV-stationer som sänder VMA. Detta sker på begäran av räddningsledare eller myndighet och företag [26].

8.2 Beskrivning av förmåga per olyckstyp

I kapitlet beskrivs räddningstjänstens förmåga per olyckstyp. Enskilda förmågor och möjlighet att utföra uppgifter av särskild vikt beskrivs för varje enskild station inom Kiruna kommuns område. Stationerna är numrerade enligt nedan;

1. Kiruna
2. Svappavaara
3. Vittangi
4. Riksgränsen
5. Abisko
6. Soppero
7. Lannavaara
8. Karesuando
9. Kuttainen
10. LKABs Deltidskår
11. Kiruna flygplats

Räddningspersonalen i Kiruna kan inte hantera alla typer av händelser ensam. Resursstöd från närliggande kommuner, nationella eller internationella resurser kan krävas för de mer avancerade olyckorna. Resursbehovet markeras enligt Tabell 9.

Tabell 9. Tabellen redogör för hur resursbehovet kommer presenteras i kommande delkapitel.

Kommunens egna resurser kan hantera händelsen.	
Händelsen kräver resursstöd från närliggande kommuner, även samverkande och närliggande räddningstjänsten i grannländer (Narvik och Muonio).	
Händelsen kräver nationella och/eller internationella förstärkningsresurser utöver överenskommelser i vardagshändelser.	

8.2.1 Brand i byggnad

Olyckor av typen brand i byggnad kan variera kraftigt i de krav de ställer på räddningspersonalen.

Vid brand i byggnad eftersträvas följande effekter;

- Korrekt bedömning och hantering av risker kopplade till olyckan.
- Korrekt bedömning av brandens omfattning och förlopp.
- Livräddning och utrymning av personer som befinner sig i fara.
- Minimering av brandspridning.
- Minimera påverkan av skador på samhällsviktig verksamhet.
- Minimering av miljö- och egendomsskador.

Tabell 10. Tabellen redovisar förmågor hos kommunens stationer kopplade till viktiga uppgifter vid insatser mot brand i byggnad.

Förmåga vid brand i byggnad											
Station	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Riskbedömning enklare och mindre objekt	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Riskbedömning komplicerade eller större objekt	X									X	

Utvändig släckning av byggnad (rökskydd för självskydd)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Släckning konstruktionsbrand utvändigt (rökskydd för självskydd)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
Släckning konstruktionsbrand invändigt	X									X	
Släckning soteld	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
Upprätta begränsningslinje mot andra byggnader	X	X	X		X			X		X	
Ventilering	X	X	X		X			X		X	
Vattenförsörjning med tankbil	X		X					X			X
Vattenförsörjning med motorspruta	X	X	X					X	X		
Dörrforcering	X									X	
Invändig insats, ej tät brandrök (rökskydd för självskydd)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Invändig insats i tät brandrök	X									X	
Insats på hög höjd	X										

Nedan listas sex scenarion, kopplade till brand i byggnad som kan inträffa inom kommunen. I Tabell 11 redovisas resursbehovet för respektive händelse enligt Tabell 9.

Händelser i centralort:

1. *Brand i enplansvilla:*
Brand i enplansvilla av trä. En person saknas. I centralort.
2. *Enklare brand i flerbostadshus:*
Brand i lägenhet på våning ett fyravåningshus av betong. Ingen person kvar i lägenheten. Rökfylld trappuppgång.
3. *Komplicerad brand i flerbostadshus:*
Brand i lägenhet på översta våningsplanet i ett trevåningshus av trä med vind. Två personer saknas.
4. *Brand i samlingslokal:*
Brand i samlingslokal för 150 personer på bottenplan i en tvåvåningsbyggnad, i övre plan finns kontorsverksamhet. Byggnaden är offentlig och är utförd i tegel. Tio personer saknas.
5. *Omfattande industribrand:*
Omfattande brand i ett transportband i en industribyggnad utförd i betong. Hela byggnaden utgörs av en och samma brandcell och är större än 500 kvm. Två personer saknas.
6. *Brand i byggnad under jord:*
Brand i en byggnad som utgör fikarum 900 meter under jord. Byggnaden är av sandwichkonstruktion. En person saknas.

Händelser utanför centralort

7. *Brand i enplansvilla:*
Brand i enplansvilla av trä. En person saknas. I nordöstra kommundelen, Karesuando.
8. *Brand i hotell:*
Brand i tvättstuga i källarplan. I en träbyggnad med källare plus två våningar. Byggnaden är ett hotell. Två personer saknas i källarplan. I västra kommundelen, Riksgränsen.

Tabell 11. Tabellen redovisar resursbehovet för händelser kopplade till brand i byggnad.

Scenario 1	
Scenario 2	
Scenario 3	
Scenario 4	
Scenario 5	
Scenario 6	
Scenario 7	
Scenario 8	

8.2.2 Brand utomhus

Likt brand i byggnad kan olyckor av typen brand utomhus variera i svårighetsgrad. Det ställer krav på ett flertal olika förmågor hos räddningstjänsten.

Vid brand utomhus eftersträvas följande effekter;

- Korrekt bedömning och hantering av risker kopplade till olyckan.
- Korrekt bedömning av brandens omfattning och förlopp.
- Livräddning och evakuering av personer som befinner sig i fara.
- Snabb lokalisering av branden.
- Minimering av brandspridning.
- Minimera långsiktig påverkan på samhället.
- Minimera miljö- och egendomsskador.

Tabell 12. Tabellen redovisar förmågor hos kommunens stationer kopplade till viktiga uppgifter vid insatser mot brand utomhus.

Station	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Förmåga vid brand utomhus											
Släckning av mindre bränder i storleken personbil	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Släckning av större bränder i storleken lastbil	X	X	X		X			X		X	X
Släckinsats låg löpbrand inom 400 meter från väg	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Släckinsats hög löpbrand inom 400 meter från väg	X		X					X			
Släckinsats glödbrand	X	X	X		X			X		X	
Transport i terräng under skogbrand	X			X*	X						
Vattenförsörjning tankbil	X	X						X		X	
Vattenförsörjning med motorspruta	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

*Endast på land

Nedan listas sex scenarion, kopplade till brand i utomhus som kan inträffa inom kommunen. I Tabell 13 redovisas resursbehovet för respektive händelse enligt Tabell 9.

Händelser nära centralort:

1. *Brand i lastbil:*
Brand i lastbil med dolomit på enfilig, trafikerad väg. Föraren är skadad men ute ur bilen.
2. *Brand i tåg:*
Brand i lok på tåg med tolv sov- och liggvagnar. Tre personer saknas.
3. *Brand i stort fordon under jord.*
En hjullastare som väger 13 ton brinner 1300 meter under jord. Sex personer sitter instängda i olika räddningskammare ovanför branden och två personer saknas.
4. *Markbrand fem hektar:*
Markbrand, låg löpbrand, i gräs och låg vegetation i närheten av en järnväg.

5. *Skogsbrand 50 hektar:*
Skogsbrand på 50 hektar i närheten av stugby. Branden sprider sig sakta i vindens riktning mot stugorna som ligger ca en kilometer från brandområdet.
6. *Flera simultana skogsbränder:*
Två mindre á två hektar och en större skogsbrand á 70 hektar har anlagts i Kiruna kommun.

Tabell 13. Tabellen redovisar resursbehovet för händelser kopplade till brand utomhus.

Scenario 1	
Scenario 2	
Scenario 3	
Scenario 4	
Scenario 5	
Scenario 6	

8.2.3 Trafikolycka

Trafikolyckor innefattar ett flertal olika moment och risker beroende på var och hur de inträffar.

Vid trafikolycka eftersträvas följande effekter;

- Korrekt bedömning och hantering av risker kopplade till olyckan
- Livräddning av personer som befinner sig i fara
- Göra olyckan statisk genom avspärning och andra säkerhetsåtgärder som, till exempel; släckning, stabilisering och arbetsjordning
- Minimera egendomsskador
- Minimera miljöpåverkan
- Utföra effektiva insatser för att minimera kostnader och annan påverkan på samhället

Tabell 14. Tabellen redovisar förmågor hos kommunens stationer kopplade till viktiga uppgifter vid trafikolyckor.

Station	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Förmåga vid trafikolycka											
Avspärning	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
Brandsläckning liten pölbrand och säkring mot brand	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Brandsläckning och säkring mot brand vid alternativa drivmedel*	X									X	
Stabilisering lätt fordon	X	X	X		X			X		X	
Stabilisering tungt fordon	X		X							X	
Uttag ej fastklämd person	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Uttag fastklämd person	X	X	X		X			X		X	
Stoppa mindre drivmedelsutsläpp	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Stoppa större drivmedelsutsläpp	X										X
Överpumpning drivmedel	X	X	X								X
Sanering vägbana	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Arbetsjordning	X										

*Alternativa drivmedel innebär i detta fallet; gas- och eldrivna bilar

Nedan listas sex scenarion, kopplade till trafikolyckor som kan inträffa inom kommunen. I Tabell 15 redovisas resursbehovet för respektive händelse enligt Tabell 9.

Händelser nära centralort

1. *Krock med drivmedelsläckage;*
Frontalkrock mellan lastbil och personbil, ej på mötesfri väg. En person skadad och fastklämd i personbilen. Samtidigt pågår ett mindre drivmedelsläckage i lastbilen. Temperaturen utomhus är -2 grader.
2. *Krock med flera fordon:*
Krock med fyra personbilar inblandade, på mötesfri vägsträcka. Två personer skadade, varav en fastklämd. 15 grader utomhus.
3. *Bussolycka.*
En buss med 13 passagerare kör ner i diket. Sex personer är skadade inuti bussen. Temperaturen utomhus är -25 grader.
4. *Urspårat tåg:*
Malmtåg med 50 vagnar har spårat ur i svåråtkomlig terräng och chauffören har skadat sig illa.
5. *Flera samtidigt trafikolyckor*
En tung lastbil kört ner i diket vid en rondell i centrum samtidigt som två personbilar krockat in i bergväggen 600 meter under jord. Lastbilschauffören är skadad och tre personer är skadade men inte fastklämda i personbilarna. Temperaturen utomhus är tio grader.

Händelser utanför centralort

6. *Flygplansolycka:*
På grund av dålig sikt och fel i navigeringsutrustning har flygplan med tio passagerare behövt nödlända i fjällområdet, landningsplatsen är känd och positionerad i Kebnekaise-området. Temperaturen ute är -20 grader.

Tabell 15. Tabellen redovisar resursbehovet för händelser kopplade till trafikolycka.

Scenario 1	
Scenario 2	
Scenario 3	
Scenario 4	
Scenario 5	
Scenario 6	

8.2.4 Olycka med farliga ämnen

Farliga ämnen hanteras på ett flertal platser i kommunen och ställer krav på både företag och räddningstjänst.

Vid olycka med farliga ämnen eftersträvas följande effekter;

- Korrekt bedömning och hantering av risker kopplade till olyckan
- Livräddning, evakuering och sanering av personer som befinner sig i fara
- Sanering av personal som utsatts för farliga ämnen vid insats
- Zonindelning med tydliga restriktioner
- Minimera samhällspåverkan
- Minimering av miljö- och egendomsskador

Tabell 16. Tabellen redovisar förmågor hos kommunens stationer kopplade till viktiga uppgifter vid olyckor med farliga ämnen.

Station	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Förmåga vid utsläpp av farliga ämnen											

Zonindelning	X										
Initial avspärrning	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Akut sanering (avsköljning) av egen personal	X	X	X		X			X		X	X
Akut sanering (avsköljning) och omhändertagande av skadad person	X	X	X		X			X		X	X
Upprätt saneringsplats	X										
Akut livräddning med branddräkt och andningsskydd	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Inträngning vid okontrollerat utsläpp med stänktät dräkt	X										
Inträngning vid okontrollerat utsläpp i vätsketät dräkt	X										
Inträngning vid okontrollerat utsläpp i gastät dräkt	X										
Indikering explosiv miljö	X									X	
Indikering radioaktiva ämnen	X										
Omfattande indikering*	X										
Invallning	X										X
Uppsamling	X	X	X							X	X
Länsning	X										
Tätning	X										X
Begränsad upptagning*	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Omfattande upptagning	X	X	X								X

*Omfattande indikering innebär läckageindikering samt indikering av andra ämnen än explosiv atmosfär.

*Begränsad upptagning innebär enbart absorbering av mindre mängd vätska.

Nedan listas sex scenarion, kopplade till farliga ämnen som kan inträffa inom kommunen. I Tabell 17 redovisas resursbehovet för respektive händelse enligt Tabell 9.

Händelser i eller i närheten av centralorten;

1. *Brand i industri med actylenflaska;*
Brand i mindre industrilokal med brandpåverkad acetylen, en person saknas.
2. *Större drivmedelsläckage:*
En tung lastbil har kört ner i diket och 200 liter diesel har läckt ut. Lastbilschauffören är oskadd. Området är ett vattenskyddsområde. Temperaturen utomhus är tio grader.
3. *Lastbil med sprängämne har kört in i vägräcket*
En lastbil fullastad med ammoniumnitrat har kört in i vägräcket och ämnet har spritt sig över vägbanan. Ämnet är i fast form. Temperaturen utomhus är -20 grader.
4. *Pulverbrev:*
Ett pulverbrev med okänt innehåll påträffas under kontorstid i lokal med 30 personer. Detta inträffar mitt på dagen i centrala Kiruna.
5. *Gasutsläpp på industri:*
Närmare 40 liter gasol läcker ut i en industrilokal. Två personer saknas.
6. *Brand i kemlaboratorium*
Brand utbryter i ett industrilaboratorium med ett flertal olika kemikalier i flera farlighetsklasser. Tre personer saknas.

Tabell 17. Tabellen redovisar resursbehovet för händelser kopplade till olycka med farliga ämnen.

Scenario 1	
Scenario 2	
Scenario 3	
Scenario 4	
Scenario 5	
Scenario 6	

8.2.5 Naturolycka

Naturolyckor inträffar sällan i kommunen men kan innebära stora konsekvenser vid olyckstillfället.

Vid naturolyckor eftersträvas följande effekter;

- Korrekt bedömning och hantering av risker kopplade till olyckan
- Livräddning och evakuering av personer som befinner sig i fara
- Minimera påverkan av skador på samhällsviktig verksamhet
- Minimering av miljö- och egendomsskador

Tabell 18. Tabellen redovisar förmågor hos kommunens stationer kopplade till viktiga uppgifter vid insatser vid naturolyckor.

Station	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Förmåga vid naturolyckor											
Avspärning	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Hantera mindre översvämning	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
Hantera större översvämning	X										
Hantera mindre ras/skred/lavin	X			X	X						
Hantera större ras/skred/lavin	X			X	X						
Persontransport i sommarterräng	X			X*	X*						
Persontransport i vinterterräng	X			X	X						

*Endast på land.

Nedan listas fem scenarion, kopplade till naturolyckor som kan inträffa inom kommunen. I Tabell 19 redovisas resursbehovet för respektive händelse enligt Tabell 9.

Händelser utanför och inom centralorten.

1. *Medelstor översvämning;*
Tio fritidshus och/eller heltidsbonden kring Torne- och Lainioälven är påverkade. En samhällsviktig anläggning är hotad.
2. *Stor översvämning:*
Ett flertal fritidshus och heltidsboenden är påverkade. Flera samhällsviktiga anläggningar är hotade och påverkade.
3. *Lavin fåtal skadade*
En mindre lavin har dragit in över järnvägen i fjälltrakten Abisko. En person saknas.
4. *Lavin flertal skadade*
En större lavin utbryter i backe i Skidanläggning i Riksgränsen. Lavin utbryter ovanför en värmestuga som jämnas med marken. Tolv personer saknas.
5. *Ras under jord*
Ett ras sker 1000 meter under jord i Kiruna. Två personer saknas.
6. *Stora snömassor*
Ett hårt snöoväder leder till att personer snöas in i ett persontåg i svårframkomlig terräng. Temperaturen ute är -35 grader, 25 personer behöver evakueras.

Tabell 19. Tabellen redovisar resursbehovet för händelser kopplade till naturolyckor.

Scenario 1	
Scenario 2	
Scenario 3	
Scenario 4	
Scenario 5	
Scenario 6	

8.2.6 Drunkning

Olika former av drunkningsolyckor inträffar varje år i kommunen. Personantalet av inblandade är avgörande för resursbehovet.

Vid drunkning eftersträvas följande effekter;

- Korrekt bedömning och hantering av risker kopplade till olyckan
- Snabb lokalisering av drabbade personer
- Livräddning av personer som befinner sig i fara
- Omhändertagande av personer som på annat sätt påverkas av drunkningslarmet
- Noggrann sökinsats på vatten och land där en eller fler drabbade personer saknas

Tabell 20. Tabellen redovisar förmågor hos kommunens stationer kopplade till viktiga uppgifter vid drunkningsolyckor.

Station	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Förmåga vid drunkningsolyckor											
Ytlivräddning sommar stilla vatten	X		X		X						
Ytlivräddning sommar strömmande vatten	X										
Ytlivräddning vinter	X		X		X						
Persontransport vatten	X				X						
Sökinsats med hjälp av personer	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
Sökinsats med drönare	X										

Nedan listas sex scenarion, kopplade till brand i byggnad som kan inträffa inom kommunen. I Tabell 21 redovisas resursbehovet för respektive händelse enligt Tabell 9.

1. *Drunkningsolycka i stilla vatten;*
En båt med fyra personer har vält i Torneträsk under sommartid. Två personer har tagit sig upp på land och två personer saknas.
2. *Drunkningsolycka strömmande vatten:*
En person har ramlat i vattnet i Torneälven under hösten. Temperaturen utomhus ligger kring 0 grader.
3. *Skoterolycka på is.*
Två skotrar med totalt tre personer har kört genom isen långt från farbar väg utanför fjällräddningsområde, känd plats, positionerad. Två personer saknas. Temperaturen utomhus är -20 grader.

Tabell 21. Tabellen redovisar resursbehovet för händelser kopplade till drunkningsolyckor.

Scenario 1	
Scenario 2	
Scenario 3	

Resursbehovet visar vikten av ett gott samarbete med närliggande kommuner. Scenarierna förutsätter hjälp av polis och ambulans.

8.2.7 Flygolycka

Olika former av flygolyckor inträffar i kommunen.

Vid drunkning eftersträvas följande effekter;

- Korrekt bedömning och hantering av risker kopplade till olyckan
- Snabb lokalisering av drabbade personer
- Livräddning och evakuering av personer som befinner sig i fara
- Omhändertagande av personer som på annat sätt påverkas av olyckan
- Minimering av miljö- och egendomsskador

Tabell 22. Tabellen redovisar förmågor hos kommunens stationer kopplade till viktiga uppgifter vid flygolyckor.

Station	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Förmåga vid flygolyckor											
Persontransport i sommarterräng	X			X*	X*						
Persontransport i vinterterräng	X			X	X						
Sökinsats med hjälp av samverkande parter	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
Avspärning	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
Sökinsats med drönare	X										
Tätning av läckage	X										
Uttag fastklämd person	X	X	X		X			X		X	
Brandsläckning och säkring mot brand	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

*Endast på land.

Nedan listas sex scenarion, kopplade till brand i byggnad som kan inträffa inom kommunen. I Tabell 21 redovisas resursbehovet för respektive händelse enligt Tabell 9.

4. *Flygplansolycka i sommarterräng;*
Ett flygplan har kraschlandat på en myr i Kebnekaiseområdet. Flygplanet är lokaliserat och tio personer befinner sig på planet varav sju är allvarligt skadade
5. *Helikopterolycka i vinterterräng:*
En helikopter har vid landning utlöst lavin och rullar ner från en sluttning vid Riksgränsen. Tre personer saknas.

Tabell 23. Tabellen redovisar resursbehovet för händelser kopplade till flygolyckor.

Scenario 1	
Scenario 2	

Resursbehovet är stort och kräver samverkan av både privata, statliga och kommunala aktörer. Scenarierna förutsätter hjälp av polis, ambulans och flygräddningscentralen.

8.3 Ledning i räddningstjänsten

De resurser som finns inom den kommunala räddningstjänsten och som är ämnade att direkt respondera och hantera räddningsinsatser ingår i dess *räddningstjänstverksamhet*. Med resurser avses i det här fallet människor, teknik och materiella resurser. En räddningstjänstverksamhet är ständigt pågående och uppstår inte bara när det genomförs

räddningsinsatser, utan innefattar även dess beredskap, det vill säga, förmågan att hålla en viss beredskap för tänkbara händelseutvecklingar och potentiella olyckor.

Det krävs en ständig tillgång till ett *räddningsledningssystem* med syfte att säkerställa att denna räddningstjänstverksamhet hela tiden är ändamålsenligt ordnad, i syfte att ständigt kunna inleda och genomföra räddningsinsatser samt anpassa beredskapen mot den rådande riskbilden. Ledning av räddningstjänstverksamheten är en viktig del av förmågan för att genomföra effektiva insatser, framför allt när flera samtidiga insatser eller omfattande insatser ska hanteras.

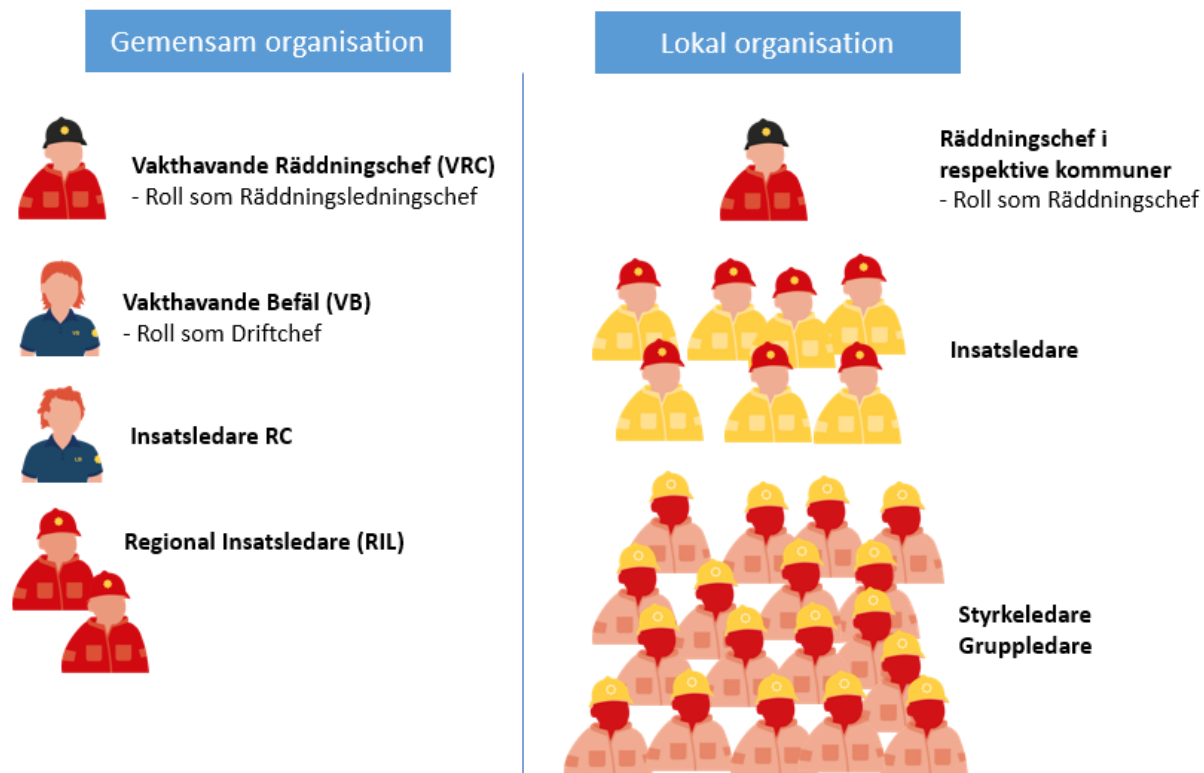
Räddningsledningssystemet innefattar allt från förhållningssätt och organisation till de grundläggande principerna för hur arbetet ska bedrivas; det ska definiera befattningar, fördelning av befogenheter, grunder för ledarskap samt principer för utförande av uppdraget och tekniska system. Räddningsledningssystemet är sammanfattningsvis en del av räddningstjänstverksamheten med syfte att uppnå inriktning och samordning för samtliga räddningsinsatser inom det geografiska området.

Ledningen av räddningstjänstverksamheten i Kiruna kommun sker genom ett gemensamt räddningsledningssystem, Räddningssamverkan Nord, som innefattar 19 kommuner med ca 475 000 invånare i både Norr- och Västerbotten. De kommuner som ingår i räddningsledningssystemet är Kiruna, Gällivare, Pajala, Övertorneå, Haparanda, Kalix, Jokkmokk, Boden, Luleå, Piteå och Älvsbyn i Norrbottens län samt Skellefteå, Umeå, Vindeln och Robertsfors, Vännäs, Bjurholm och Nordmaling i Västerbottens län, se Figur 20.

Figur 20. Räddningstjänstledningssystemet RC Nord.

I räddningsledningssystemet ingår det att styra samtliga organisatorers personella och materiella resurser i de berörda räddningstjänstverksamheterna, se Figur 21. Vilka ramar räddningsledningssystemet har att utgå ifrån framgår av dokumentet *principer för beredskapshållning*.

Figur 21. Beskrivning av vilka ledningsfunktioner och dess roller som organiseras gemensamt respektive lokalt i räddningsledningssystemet. Styrkeledare och gruppledare representeras inte i korrekt antal på bilden ovan, mer kring detta finns längre ner i kapitlet.

En ledningsfunktion innebär att lämpliga individer har utsetts till en funktion för att säkerställa att räddningsledningssystemet efter behov och över tid kan bemanna olika roller. Ledningsfunktioner, eller rättare sagt individerna i ledningsfunktionerna, förväntas kunna verka i ett antal roller, ofta samtidigt men ibland bara en åt gången. Ett exempel här att ledningsfunktionen vaktstående befäl förväntas verka i rollen som driftchef (bemannas över tid), men kan även behöva verka i roller som exempelvis händelsevärdering, insatsuppföljning och räddningsledare (bemannas vid behov).

8.3.1 Övergripande ledning

Med övergripande ledning avses den organisatoriska delen i räddningsledningssystemet som övergripande leder räddningstjänstverksamheten och som ständig hanterar innehållet i systemledningen, det vill säga bedriver den kommunala räddningstjänstverksamheten. Den övergripande ledningen har förmåga att hantera omfattande eller komplexa räddningsinsatser samt vid flera samtida pågående räddningsinsatser ha en god förmåga att samordna och effektivt kunna leda pågående räddningsinsatser och samtidigt kunna upprätthålla den beslutade beredskapen i kommunen. Utöver detta har övergripande ledning förmåga att utföra de uppgifter som beskrivs i MSBFS 2021:4 5 §, vilket kan sammanfattas som;

- Kontinuerligt identifiera förändring i riskbild och initiera förberedelser
- Initiera räddningsinsatser vid samtida, dynamiska och komplexa olyckor
- Besluta om tillämpning av uppdrag och mål
- Skapa kontinuitet i räddningsinsatsers genomförande för så tidig effekt som möjligt
- Kunna utöka resurskapaciteten för ledning och anpassa ledningsarbetet utifrån kraven på ledning i stunden.
- Följa upp om mål uppnås och prioritera resursanvändningen mellan flera räddningsinsatsers genomförande

- Säkerställa att ledningssystemet fungerar i relation till andra aktörer genom att exempelvis utse samverkansbefäl.
- Skapa förutsättningar för att andra aktörer och att de ska kunna fortsätta sin hantering innan avveckling av insats.

I räddningsledningssystemet utövas den övergripande ledningen gemensamt i systemet från en ledningscentral som benämns Räddningscentral Nord (RC Nord). RC Nord är samlokaliserad med SOS Alarms central i Luleå. Skulle en driftstörning av teknisk, organisatorisk karaktär eller som ett antagonistiskt hot skulle inträffa samarbetar RC Nord med tre andra räddningscentraler, Östersund, Sundvall och Falun inom ramen för samverkansprojektet ”Räddningsregion Nord”, för att kunna överföra ledning och larmning till eller från dessa.

8.3.1.1 Räddningschef

I varje kommun ska det alltid finnas en räddningschef som leder räddningstjänsten (räddningstjänstverksamheten). Räddningschefen ansvarar för att kommunens räddningstjänst är ändamålsenligt ordnad och att räddningsinsatser kan genomföras inom godtagbar tid och på ett effektivt sätt. Räddningschefen beslutar om huruvida en räddningsinsats ska inledas och ska i så fall också utse en räddningsledare. För att säkerställa detta året om, dygnet runt har vissa befogenheter delegerats vidare till räddningsledningssystemets räddningsledningschef. Denna funktion har i sin tur rätt att vidaredelegera vissa uppgifter, exempelvis att det vakthavande befälet i normalfallet agerar räddningsledare.

8.3.1.2 Vakthavande räddningschef

Ledningsfunktionen vakthavande räddningschef agerar i huvudsak i rollen som räddningsledningschef. Vakthavande räddningschef bemannas i huvudsak av erfarna räddningschefer med kompetens att leda stora organisationer, samverka med andra och med kunskap om övriga regionala förhållanden som är av betydelse för räddningstjänsten. Vakthavande räddningschef ska ha förmågan att själv initiera rollaktivitet i rollen som räddningsledningschef när så krävs. Samtliga räddningschefer i ledningssystemet har givit de individer som bemannar denna funktion i uppdrag att ansvara för den kontinuerliga styrningen av deras räddningstjänstverksamhet.

Räddningsledningschefen har till uppgift att utföra följande uppgifter;

- svara för kommunens ansvar för räddningstjänst och att räddningstjänsten ständigt är ändamålsenligt ordnad (LSO §1:2, §3:7 och §3:16),
- att verka i rollen räddningsledare samt utse räddningsledare (LSO 3:8a, 3:9, 6:1, 6:2, FSO 3:7)
- att besluta om vem som ska leda insats när det berör mer än en kommun (LSO §3:16a),
- att ständigt upprätthålla en övergripande ledning (LSO §3:16b),
- att övergripande säkerställa avsikten med beredskapen i hela området.
- att besluta om deltagande i räddningsinsats vid sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen (LSO § 6:7, § 6:8)
- att besluta om att begära resurser och prioritering av resurser från MSB och beslut om med resurser från ledningssystemet delta i andra räddningsinsatser (LSO 6:8:a).

Vidare arbetsuppgifter, instruktion för hur räddningsledningschefen ska arbeta samt kompetenskrav, framgår i dokumentet *instruktion för vakthavande räddningschef*.

8.3.1.3 Vakthavande befäl

Ledningsfunktionen vakthavande befäl agerar i huvudsak i rollen som driftchef i det löpande arbetet, det vill säga ansvarar för den kontinuerliga driften av räddningsledningssystemet, samt innehar i grunden rollen som inriktnings- och samordningskontakt (ISK) för systemet.

Det vakthavande befälet ska också agera i rollerna insatsuppföljning, beredskapshandling, stabschef och i normalfallet räddningsledare på uppdrag av räddningscheferna. Driftchefen finns ständigt tillgänglig och arbetar i sin helhet på uppdrag av räddningsledningschefen. Ledningsfunktionen vakthavande befäl bemannas av erfarna brandbefäl som har kompetens att leda större och flera komplexa räddningsinsatser, samt har goda kunskaper om samverkande organisationer.

Driftchefen har till uppgift att utföra följande uppgifter;

- kontinuerligt värdera räddningstjänstverksamhetens agerande i förhållande till pågående och prognosticerad belastning,
- följer upp systemets funktionalitet och identifierar störningar,
- disponerar samtliga resurser (inom *principerna för beredskapshållning*) och beslutar om resursförsörjning till räddningsinsatser inkl. ledningsresurser,
- organiserar förstärkning av ledningsförmåga,
- följer upp resursbehov och hur avsikt med insats uppnås,
- säkerställer en obruten ledningsprocess,
- hanterar resursförfrågan till närliggande räddningsledningssystem pågående räddningsinsatser,
- kontinuerligt bedriver omvärldsbevakning.

Vidare arbetsuppgifter, instruktion för hur driftchefen ska arbeta samt kompetenskrav, framgår i dokumentet *instruktion för vakthavande befäl*.

8.3.1.4 Insatsledare-RC

Ledningsfunktionen insatsledare-RC syftar till att öka kapaciteten i ledningscentralens arbete under perioder med hög belastning, eller i perioder där det råder större behov av en proaktiv arbetsfördelning, exempelvis vid högra brandriskvärden, risk för stora väderstörningar eller liknande. Ledningsfunktionen förväntas i huvudsak kunna agera i rollerna insatsuppföljning, händelsevärdering, ledningsstöd, samverkansperson, medlem eller funktionschef i stab samt i arbetsledande roller för genomförande av räddningsinsats. Denna förstärkningsresurs finns ständigt tillgänglig.

8.3.2 Förstärkning av ledning

Ledningssystemet totala resurser disponeras i hela systemets geografiska område utifrån behov, detta innefattar även ledningsresurser. Inom Räddningssamverkan Nord finns det alltid bemannade ledningsfunktioner, som dygnet runt kan sättas in i ledningsarbetet. Ledningssystemet förstärks utifrån behov. Om belastningen på den övergripande ledningen har eller förväntas öka så tillsätts ledningsresurser behovsanpassat, i form av personal som stödjer vakthavande räddningschef, vakthavande befäl eller insatsledare-RC. Förväntas i stället belastningen på ett delområde inom ledningssystemet att öka så kan det delområdet förstärkas med skadeplatsnära ledningspersonal, utöver den grundberedskap som fanns, genom upprättandet av områdesledning.

Vid hög belastning kan den övergripande ledningen välja att börja arbeta enligt stabsrutiner med ökad bemanning. Vidare instruktion för hur detta sker framgår i dokumentet *förstärknings- och stabsrutiner för den övergripande ledningen*. Om kommunikationerna är eller förväntas bli begränsade eller helt avskurna, eller om olyckans karaktär gör det lämpligt kommer ledningen av kommunens organisation för räddningstjänst ske genom områdesledning, som betyder att räddningstjänst leds direkt av räddningschef eller av denne utsett brandbefäl i ett begränsat område.

8.3.3 Tider från larm till ledning

Tabellen visar inom vilken tid från att larmet inkommer som kommunens tillgängliga resurser och kompetens för ledning av räddningsinsatser kan påbörja ledningsarbetet i normalläge.

Tabell 7 Tillgång till ledningsresurser i Kiruna kommun och i samverkan med andra kommuner

Område	Bemanning	Anspänningstid
Samverkansområdet	1 Räddningschef i beredskap	Skyndsamt, beredskap Luleå
Räddningscentral	1 Vakthavande befäl	90 sek
Räddningscentral	1 Insatsledare-RC	90 sek
Samverkansområdet	2 Regional insatsledare	Skyndsamt, beredskap i hemmet

Kommunens organisation för räddningstjänst har brandbefäl i olika former av beredskap på brandstationerna på samtliga stationer, se beskrivningar i Tabell 7.

8.3.4 Skadeområdesnära ledningsarbete

Redan när samtalet kommer in till SOS larmcentral påbörjas en utredning av olyckan. SOS Alarm gör en bedömning om olyckans karaktär och vidare om räddningstjänsten ska kopplas in för medlyssning. SOS Alarm larmar räddningsresurser efter i förhand bestämda larmplaner och i normalfallet bedömer därefter vakthavande befäl parallellt om händelsen uppfyller alla kriterier för räddningsinsats. Det skadeområdesnära ledningsarbetet påbörjas direkt när närmaste ledningsfunktion tar emot larmet och fortsätter sedan framme på skadeområdet.

Alla räddningsstyrkor och ledningsresurser som ingår i Räddningssamverkan Nord disponeras av hela ledningssystemet och kan därmed nyttjas i Kiruna kommun vid behov. Ledningsfunktionen gruppleadare och styrkeledare kan främst agera i rollen som insatschef för mindre till medelstora insatser, och sektorchef vid stora insatser. Gruppleadare och styrkeledare agerar också som befäl över en grupp brandmän. I samverkansområdet finns det minst 40 tillgängliga grupp- eller styrkeledare i beredskap eller jour.

Vid insatser som kräver ett utökat ledningsbehov, exempelvis att den är av komplex karaktär eller är omfattande med flera räddningsstyrkor involverade, finns högre ledningskompetens för att hantera ledning och samordning tillgängliga. Detta sker i första hand genom funktionerna insatsledare eller regionala insatsledare. Vilka och hur många ledningsresurser som larmas beror på ledningsbehovet för den aktuella händelsen. I samverkansområdet finns minst sju insatsledare och två regionala insatsledare tillgängliga dygnet runt, som kan bemanna rollerna räddningsledare, insatschef, sektorchef, storsektorchef och sektionschef. Tiden från det att larmet inkommer till att kommunens resurser för ledning av räddningsinsatser kan påbörja ledningsarbete framgår av **Fel! Hittar inte referensälla..**

Tabell 24 visar hur lång tid det tar för högre ledningsfunktion att nå olika delar av kommunen.

Tabell 24. Tiden för att en högre ledningskompetens i form av Insatsledare finns tillgänglig för skadeområdesnära ledningsarbete, förutsatt att denne utgår från centrala Kiruna.

Ort	Tid från larm till högre ledningskompetens finns på plats	Samverkande högre ledningskompetens utgångsort	Tid från larm tills samverkande högre ledningskompetens finns på plats
Kiruna	Inom 15 min		
Riksgränsen	~2h beroende på vägförhållanden	Narvik	~40 min
Svappavaara	40 min	Gällivare	~1h
Karesuando	>2h		

Om ytterligare ledningskompetens behövs i form av insatsledare eller regional Insatsledare kan dessa erhållas inom ledningssystemet och kan vara på plats i Kiruna inom ca fyra timmar. I de fall där ett högre befäl har lång körsträcka till den berörda räddningsinsatsen, kan även inkallning av fridrygslediga befäl i närheten tillämpas under förutsättning att det finns befäl med rätt kompetens tillgängligt närmare än den resurs som är i beredskap och är larmad. Detta används regelbundet som en del i larmplanen.

8.4 Samtidiga och omfattande räddningsinsatser

Räddningstjänsten inom Kiruna kommun är dimensionerad för endast en händelse i taget. Vid flera samtidiga händelser larmas närmaste resurs angränsande kommuner inom Sverige och i angränsande länder enligt samverkansavtal.

Kiruna kommun har också möjlighet att, med hjälp av SOS-Alarm, kalla in icke tjänstgörande personal via deras utalarmeringssystem UMS. UMS är ett uppringande larm via mobiltelefon till brandpersonal. Det används regelbundet som en del i larmplanerna.

Nationella och internationella resurser bortom angränsande kommuner larmas ut vid tillfällen då särskild kompetens eller utrustning efterfrågas.

Vid sådana typer av olyckor ska räddningstjänsten i Kiruna kunna utföra livräddande insatser samt göra olyckan statisk i den mån det är möjligt till dess att ytterligare resurser anländer [26].

I räddningstjänsten användes begreppet ”skala upp” vilket innebär att ledningsstrukturen växer i takt med olyckans komplexitet. MSB driver projektet *Enhetligt ledningssystem, ELS* för kommunal räddningstjänst som kommer skapa fler ledningsnivåer, med mer specifika kompetenskrav inom RC-nords område.

8.5 Räddningstjänst under höjd beredskap

Under höjd beredskap ska Räddningstjänsten Kiruna fortsätta att hålla beredskap för att skydda och rädda människor och egendom. Utöver detta ska räddningstjänsten också enligt LSO 8 kap. 2 § ansvara för att;

- Upptäcka, märka ut och röja farliga områden
- Indikera, sanera och vidta andra åtgärder för skydd mot nukleära och kemiska vapen.
- Utföra kompletterande åtgärder för att kunna fullfölja sin verksamhet
- Delta i åtgärder för första hjälp och transport av skadade samt för befolkningskydd.

Uppgifterna baseras på den kompetens och förmåga som räddningstjänsten har för att kunna utföra sina arbetsuppgifter i fredstid.

Räddningschefen och räddningstjänsten ansvarar för planering och genomföring av kommunens förberedelser, planering och arbete avseende skydd mot olyckor vid grund-, kris och höjd beredskap. Räddningstjänsten ansvarar också för kommunens uppgifter kopplade till utrustning och förmåga att larma samt lämna viktigt meddelande till allmänheten (VMA). Utöver detta har räddningstjänstens, liksom övriga verksamheter, också ett övergripande ansvar för den ordinarie verksamhetens funktioner. [44]

8.6 Uppföljning, utvärdering och lärande

De risker som framkommer i kommunens handlingsprogram följs upp regelbundet och utgör grunden för de mål som tas fram under verksamhetsplaneringen för att målbilden ska vara aktuell och anpassad för kommunens behov.

Utvärdering sker också under den dagliga verksamheten genom kunskapsåterföring, övning, insatsutvärdering, ledningsmöten, gruppmöten, veckomöten samt risk- och tillbudsrapportering.

När en räddningsinsats är avslutad skall Räddningstjänsten Kiruna se till att insatsen utvärderas för att klargöra hur insatsen har genomförts samt varför olyckan skedde. Insatsen skall utvärderas i tre nivåer beroende på utfallet av räddningsarbetet, olyckans omfattning och komplexitet. Utvärderingskravet för en mindre vardaglig insats (de flesta) skall dokumenteras i lägst en Händelserapport i systemet ”*Daedalos*” av det uttryckande befälet. Ett mindre antal räddningsinsatser ska utvärderas av oberoende brandbefäl. Flertalet räddningsinsatser med speciella inslag utvärderas med metoden *After Action Review*. Utvärderingarna skall ligga till grund för erfarenhetsåterföring.

9 Referenser

- [1] Statistiska centralbyrån, "Kommunen i siffror," [Online]. Available: <https://kommunsiffror.scb.se>.
- [2] Kiruna kommun, "Våra minoritetsspråk," [Online]. Available: <https://kiruna.se/kommun--demokrati/vara-minoritetssprak.html>.
- [3] SCB, "Folkmängd i riket, län och kommuner," [Online]. Available: <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/pong/tabell-och-diagram/kvartals--och-halvarsstatistik--kommun-lan-och-riket/kvartal-1-2020/>.
- [4] Regionfakta, "Regionfakta Kiruna kommun," [Online]. Available: <https://www.regionfakta.com/norrbottnens-lan/norrbottnens-lan/kiruna/befolkning-och-hushall/befolkning/andel-65-ar-och-aldre-av-befolkningen/>. [Använd 10 10 2021].
- [5] Kiruna kommun, "Kiruna kommun," [Online]. Available: <https://karta.kiruna.se/>.
- [6] SMHI, "Daserier med normalvärden för perioden 1991-2020," [Online]. Available: <https://www.smhi.se/data/meteorologi/daserier-med-normalvarder-for-perioden-1991-2020-1.167775>. [Använd 10 10 2020].
- [7] Kebnekaise.se, "Detta är kebnekaise," [Online]. Available: <https://kebnekaise.se/detta-ar-kebnekaise/>. [Använd 10 10 2020].
- [8] Kiruna kommun, "Kommunfakta geografi," [Online]. Available: <https://kiruna.se/kommun--demokrati/kommunfakta/geografi.html>. [Använd 30 11 2021].
- [9] SMHI, "smhi.se," [Online]. Available: <https://www.smhi.se/kunskapsbanken/meteorologi/regnskugga-1.6941>. [Använd 14 05 2021].
- [10] LKAB, "samhallsomvandling.lkab.com," [Online]. Available: <https://samhallsomvandling.lkab.com/sv/kiruna/tidplan-kiruna/>. [Använd 14 05 2021].
- [11] Trafikverket, "Vägplan för E10 vid Kiruna nya centrum," Trafikverket, Luleå, 2018.
]
- [12] SSC, "sscspace.com," [Online]. Available: <https://sscspace.com/ssc-worldwide/esrange-space-center/>. [Använd 01 05 2021].
- [13] Region norrbottnen, "regionfakta," [Online]. Available: <https://www.regionfakta.com/norrbottnens-lan/snabbstatistik/gastnatter-kommunerna/>. [Använd 03 03 2022].
- [14] Kiruna kommunstyrelse, "Risk- och sårbarhetsanalys för Kiruna kommunkoncern," Kiruna kommun, Kiruna, 2019.
]

- [15 Räddningsverket, "Kartläggning av farligt godstransporter," Räddningsverket, 2006.]
- [16 LKAB, "Transportera," [Online]. Available: <https://www.lkab.com/sv/om-lkab/fran-gruva-till-hamn/transportera/>. [Använd 10 10 2020].]
- [17 Swedavia Airports, "Flygplansstatistik 2020," [Online]. Available: https://www.swedavia.se/globalassets/statistik/fpl_202012tot.pdf. [Använd 10 10 2020].]
- [18 Sverieger meteorologiska och hydrologiska institut, "Klimatscenarier SMHI," [Online]. Available: <https://www.smhi.se/klimat/framtidens-klimat/klimatscenarier/sweden/county/norrbottnens/rcp85/year/temperature>. [Använd 15 02 2021].]
- [19 Swedish Lapland Visitors Board, "Statistik Swedish Lapland Visitors Board," [Online]. Available: file:///C:/Users/kakar01/Downloads/GN_Swedish_Lapland_13_20.pdf. [Använd 15 02 2021].]
- [2 Kiruna kommun, "kiruna.se," [Online]. Available: <https://kiruna.se/>. [Använd 29 11 0] 2021].
- [21 Kiruna kommun, "Kiruna räddningstjänst Verksamhetsplan 2020," kiruna kommun, Kiruna, 2020.]
- [2 Naturvårdsverket, "Lavinprognoser," [Online]. Available: www.lavinprognoser.se. [Använd 26 11 2020].]
- [2 SMHI, "Vårflod," [Online]. Available: <https://www.smhi.se/kunskapsbanken/hydrologi/vattenforing/varflod-1.7208>. [Använd 25 11 2020].]
- [2 Naturvårdsverket, "Skyddad natur," [Online]. Available: <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>. [Använd 12 11 2020].]
- [2 Kiruna kommun, "Vattenskyddsområde," [Online]. Available: <https://kiruna.se/bygga-bo--miljo/vatten-och-avlopp/dricksvatten/vattenskyddsomrade.html>. [Använd 12 11 2010].]
- [2 Kiruna kommun, "Handlingsprogram Kiruna kommun 2018-2019," Kiruna kommun, Kiruna, 2018.]
- [2 Kiruna kommun, "Handlingsprogram för skydd mot olyckor Perioden 2018-2019," Kiruna kommun, Kiruna, 2018.]
- [2 MSB IDA, "MSB:s statistik- och analysverktyg IDA," [Online]. Available: <https://ida.msb.se/ida2#page=3d635cdf-e7eb-4f49-b579-9612fb44c941>. [Använd 20 11 2020].]
- [2 Kiruna kommun, "Kommunens krisorganisation," [Online]. Available: <https://kiruna.se/kommun--demokrati/kommunens-organisation/kommunens-krisorganisation.html>. [Använd 10 10 2020].]

- [3 Trafikverket, "Vi bygger om och förbättrar," [Online]. Available:
0] <https://www.trafikverket.se/nara-dig/Norrbottnen/vi-bygger-och-forbatttrar/maks/>.
[Använd 10 10 2010].
- [31 MSB, "Översvämningsportalen," [Online]. Available:
] <https://gisapp.msb.se/Apps/oversvamningsportal/enkel-karta.html>. [Använd 10 11
2020].
- [3 SMHI, "Vårfloden fortsätter i norra Sverige," SMHI, 2018.
2]
- [3 Kiruna kommun, "Höga vattenflöden," [Online]. Available: <https://kiruna.se/bygga-bo--miljo/raddning-och-sakerhet/hoga-vattenfloden.html>. [Använd 25 11 2020].
- [3 SMHI, "Lavinolyckor i Sverige," [Online]. Available:
4] <https://www.smhi.se/kunskapsbanken/meteorologi/sno-och-isfenomen/lavinolyckor-i-sverige-1.29251>. [Använd 12 11 2020].
- [3 SMHI, "Snö- och isfenomen," [Online]. Available: 26.
5]
- [3 LKAB, "Analys klar gällande seismiska händelsen i Kiruna den 18 maj," 08, 03, 2020.
6]
- [3 Haverikommissionen, "Utredningar civil luftfart," [Online]. Available:
7] <https://www.havkom.se/utredningar/civil-luftfart/olycka-85-km-norr-om-kiruna-den-26-september-2013-med-helikoptern-se-jhh-av-modellen-ec-120-b-opererad-av-kallax-flyg-ab>. [Använd 11 02 2022].
- [3 Naturvårdsverket, "Klimatfakta," [Online]. Available:
8] naturvardsverket.se/amnesomraden/klimatfakta/klimatet-i-framtiden/effekter-i-sverige/. [Använd 28 11 2020].
- [3 Kiruna kommun, "Sotning," [Online]. Available: <https://kiruna.se/bygga-bo--miljo/raddning-och-sakerhet/sotning.html>. [Använd 23 10 2020].
- [4 Kiruna räddningstjänst, "PM Kommunal plan för räddningsinsats," Kiruna kommun,
0] Kiruna, 2016.
- [41 Umeå kommun, "Handlingsprogram," Umeå, 2022.
]
- [4 MSB, "resurssamordning.msb.se," [Online]. Available:
2] <https://resurssamordning.msb.se/portal/apps/experiencebuilder/experience/?id=23a9daa184144c3fa8815f901dc8aa92>. [Använd 30 09 2022].
- [4 Kiruna kommun, "Information till allmänheten," [Online]. Available:
3] <https://kiruna.se/bygga-bo--miljo/raddning-och-sakerhet/information-till-allmanheten-om-riskanlaggningar.html>. [Använd 30 11 2021].
- [4 Kiruna kommun, "STYRDOKUMENT kommunal strategi för arbete med
4] samhällsstörningar 2019-2022," Kiruna kommun, Kiruna, 2019.

Bilaga A – Dokumentförteckning

I Tabell 25 visas avtal gällande vid tidpunkten för handlingsprogrammets fastställande;

Tabell 25 Avtal

Typ av avtal	Avtalspartner
<i>Avtal avseende restvärdesräddning, sanering, evakuering av tåg samt utbildning för arbetsjordning och arbete på väg- och spår område</i>	Försäkringsbranschens Restvärdesräddning AB
<i>Avtal om räddningstjänst mellan Kiruna kommun och LKAB</i>	LKAB
<i>Samarbetsavtal SOS Alarm</i>	SOS Alarm
<i>Avtal om medverkan vid IVPA-larm i Kiruna kommun</i>	Region Norrbotten
<i>Samverkansavtal Räddningssamverkan Nord</i>	Alla ingående kommuner
<i>Överlåtelse av materiel under höjd beredskap</i>	Samtliga kommuner
<i>Samverkansavtal Narvik</i>	Brand- och Räddningskåren Narvik
<i>Gränsdragning mellan kommunal räddningstjänst och Fjällräddningstjänst</i>	Polismyndigheten i Norrbotten
<i>Avtal gällande lån av utrustning för brandbekämpning</i>	Svenska Rymd AB
<i>Avtal avseende sotning i Kiruna kommun</i>	Skorstensfejarmästare, Bo Schinkler
<i>Avtal för hantering av statens spåranläggningar och järnvägsfordon efter järnvägsolycka mm.</i>	Banverket
<i>Samverkansavtal Enontekiö</i>	Enontekiö kommun

I Tabell 26 visas referensskällor som använts vid arbetet med handlingsprogrammet. Referenser till specifika stycken visas i kapitel 9 Referenser.

Tabell 26 Referensskällor

Referensskällor

Lagar, Förordningar, Föreskrifter och Allmänna råd

Lag (2003:778) om skydd mot olyckor

Förordning (2003:789) om skydd mot olyckor

Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter och allmänna råd om innehåll och struktur i kommunens handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst

Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter och allmänna råd om hur kommunen ska planera och utföra sin tillsyn enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor

Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter och allmänna råd om ledning av kommunal räddningstjänst

---

Övriga referenskällor

Statistiska centralbyrån, SCB

Kiruna kommun

Regionfakta

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, SMHI

Kebnekaise.se

Luossavaara Kirunavaara aktiebolag, LKAB

Swedish Space Corporation, SSC

Trafikverket

Region Norrbotten

Räddningsverket

Swedavia Airports

Swedish Lapland Visitors Board

Naturvårdsverket

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB IDA

Haverikommissionen

Bilaga B – Beskrivning av samråd

Under arbetet med handlingsprogrammet har samråd med externa parter skett via remissförfarande. samrådsprocessen har fortlöpt enligt följande;

1. Intern remiss från 15-04-2022 till 28-04-2022
2. Miljö- och byggnämnd 19-05-2022
3. Extern remiss från 31-05-2022 till 13-06-2022
4. Miljö- och byggnämnd 15-09-2022
5. Arbetsutskott 01-09-2022
6. Kommunfullmäktige 15-09-2022

Vid framtagande av handlingsprogrammet har följande bjudits in att yttra sig;

- Räddningstjänsten Gällivare
- Räddningstjänsten Pajala
- Räddningstjänsten Luleå
- Räddningstjänsten Boden/Jokkmokk
- Räddningstjänsten Kalix
- Räddningstjänsten Överkalix
- Räddningstjänsten Övertorneå
- Räddningstjänsten Haparanda
- Umeåregionens brandförsvaret
- Räddningstjänsten Piteå-Älvsbyn
- Räddningstjänsten Skellefteå
- Räddningstjänsten Vännäs- Bjurholm
- Räddningstjänsten Nordmaling
- Polismyndigheten Region Nord
- Region Norrbotten
- Ofoten interkommunale brann-og redningsvesen
- Finska Lapland Rescue Department
- Kommunal
- Sveriges ingenjörer
- Vision
- Brandmännens riksförbund
- Länsstyrelsen i Norrbotten
- Försvarsmakten, Region Nord
- SOS Alarm
- Arbetsmiljöverket
- MSB
- Kiruna kommun

De kommentarer som har framkommit har beaktats och texten har justerats under processens gång.